

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

35E JAARGANG

WOENSDAG 17 MEI 1950

No. 1723

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries; C. van den Berg (secretaris).*

Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

Assistent-Redacteur: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:

*J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;
F. Versichelen.*

*Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste
bladzijde van dit nummer.*

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week	383
Sommaire, summaries	383
Parlementaire tijdrekenkunde door Prof. Mr C. W. de Vries	384
De vervanging van Nederlanders door Indonesiërs in de bergcultures door H. C. Bijleveld	385
De economische toestand van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in 1949 door Dr. M. van Meer- haeghe	387
De financiën van het communistische China door Prof. Dr M. H. van der Valk	389
Ingezoomde stukken:	
Omzetbelasting en de concurrentieverhoudingen in de bouwrijverheid door de Nederlandse Bond van Bouw- ondernemers, met naschrift van Drs P. A. Eterman ..	391
Aantekening:	
Het verloop der industrialisatie	392
Internationale notities:	
De wereldgraanoogst	394
Moelijkheden bij Duitslands interzonale handel	394
De Engelse noodwoningen	394
Dollarolte in Scandinavië	395
De Zuidafrikaanse goud- en deviezenreserves	395
Ontvangen boeken	395
Geld- en kapitaalmarkt	396
De Belgische geld- en kapitaalmarkt in April 1950 door V. Van Rompuy	396
Grafieken:	
Het nationale inkomen van Nederland, 1900—1948	397
Statistieken:	
Bankstaten	397
Indexcijfers van groothandelsprijzen in Nederland	398
Maandcijfers van de grote banken in Nederland	398
Inloggingen en terugbetalingen bij de spaarbanken in Ne- derland	398
Stand van 's Rijks Kas	399
In- en uitvoer van Nederland	399

DEZER DAGEN

was het eerst tien jaar geleden, dat Nederland in de oorlog werd betrokken. Tien jaar geleden ook, dat Rotterdam zijn kern verloor. De „E.-S.B.” is een nationaal weekblad, gedomiceerd te Rotterdam; is het wonder dan in Rotterdam een nationaal symbool te zien?

Nog is het in Rotterdams binnenstad in grote delen zo, dat een hollend paard er geen schakel aanricht. Toch is daar hard gebouwd, doch de leegte is zo groot. Aan de randen daarentegen verbaast men zich elke keer over de vaart, waarmee elke lege plek vol raakt.

Heeft het iets van de nationale situatie weg? De grote leegte door de oorlog, de valutavoorraad en het verlegde handelsverkeer — is nog bij lange niet opgevuld. Maar de recente deviezennota laat zien, dat er toch wel kunstig is geconstrueerd. Zelfs een klein spaarpotje van valuta is weer aangelegd: is de internationale financiering wellicht niet Hollands diepst gewortelde specialisatie?

En aan de randen van de nog niet gevulde krater wordt gezwogd. De ondernemingsbelasting is afgeschaft, het voorstel tot uitbreiding der ijzer- en staalindustrie door he Parlement aanvaard. Men gaat voort de nationale muur te dichten, gedreven door de vrees voor dat ene gat: de werkloosheid door bevolkingstoename.

Wat geschiedde intussen buiten Hollands tuin? De Westerse Grote Drie kwamen bijeen, vastbesloten thans wat aan te stappen. „The waiters shouted, the hostlers cheered, and away they went, fast and furiously”. Zo begon één van Pickwicks grote jachten.

Hoe liep het af? De mededelingen over West-Duitsland maakten de indruk van een ijselijk snelle pas op de plaats. De Duitse kanselier, Adenauer, zag er echter een stap vooruit in. Misschien had hij gelegenheid nader toe te zien. En voor de rest ging het als met mr Pickwick: men was op alle punten vastbesloten er te komen.

„In de rustende jager” is men nog niet. Maar misschien heeft men bij de drijfjacht op samenwerkingsplannen toch iets onder schot gekregen. De Franse minister van Buitenlandse Zaken, Schuman, heeft voorgesteld de Franse en Duitse kolen- en staalindustrieën onder een gezamenlijk gezag te brengen: plaatsen aan deze tafel worden voor andere Europese landen met genoeg gereserveerd.

„Hoe smaakt mijn dis-gerecht?”, zoals de Kraanvogel tegen de Vos zei. Men heeft eerst wat beleefdijk geknikt in de trant van: „d'ervarenheit betuigt wat deugd bij iemand woont”, maar thans ziet men er kennelijk meer in dan een houten duif. Het voorstel betreft in elk geval een gebied, waar met samenwerking ervaring is geest.

Ook in de Verenigde Staten. En daar gaat het de officieuze samenwerkende staalindustrie goed: een bezettingpercentage van 100 wordt voor de komende maanden verwacht. En ook op de andere terreinen van bedrijvigheid geldt het „goede jacht”. De automobiellindustrie kan de orders niet verwerken, de winstcijfers van een aantal grote ondernemingen liggen over het eerste kwartaal van 1950 op record hoogte. Bij zo rijke buit valt er ook voor de Europese importeur wel een order te verschalken.

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

COUPONBETALING

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

R. Mees & Zoonen

Anno 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

Rotterdam

's Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen
Amsterdam (alleen Assurantie)

Nederlandsche Handel-Maatschappij, n.v.

DEVIEZENBANK

Hoofdkantoor: Amsterdam,
Vijzelstraat 32

REISMIDDELEN VOOR UW
ZAKEN- EN VACANTIEREIZEN

Raadpleeg onze desbetreffende brochure welke bij al
onze kantoren kosteloos verkrijgbaar is.

MAAKT GEBRUIK van de rubriek „Vacatures” voor het
oproepen van sollicitanten voor leidende functies.

ROTTERDAMSCHЕ BANK

VOLLEDIG
BEHEER
VAN
VERMOGENS

250 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

Fa. A. O. Beuth van Wickevoort Crommelin

Amsterdam-Z. Tel. 25410
Corns v. d. Lindenstraat 22
Verzekeringadviseurs.

LOD. S. BEUTH

specialist Gezins- en Oude-
dagsverzorging.

Adviezen inzake:

Pensioen-voorzieningen voor
Staf en Personeel.

Organisatie Bedrijfs- en Onder-
nemingspensioenfondsen.

Aanvulling en normalisatie van
bestaande regelingen.

BELASTINGCONSULTATIEBUREAU A. L. F. LEVERINGTON

Alle belastingzaken

Medewerkers:

E. J. de Boer, Oud-Insp. d. Bel.
D. Sweepe, Oud-Ontv. d. Bel.
Mr. Dr. B. J. F. Steinmetz, Bel. jur.
N. A. Schol, Cand. Notaris.

Amsterdam:

te Helmersstr. 95 - Tel. 85508

Haarlem:

Ged. Oude Gr. 11 B - Tel. 12468

ADVERTEER
IN DE
ESB

Vacatures

Commissariaat voor Surinaamse Zaken

Ter vervulling van de betrekking van ambte-
naar ter beschikking bij het Departement van
Economische Zaken in Suriname wordt gevraagd
een

DOCTORANDUS

in de economie, of een

JURIST

wiens studie voor het doctoraal examen als hoofd-
vak omvattende economie. Zij die beschikken
over ervaring op economisch-financieel gebied,
genieten de voorkeur.

Bezoldiging: Sur.crt. f 4500.— tot f 6600.—
's jaars (7 éénjaarlijkse verhogingen van f.300.-).
Inpassing in bezoldigingsschaal naar gelang op-
gedane praktische ervaring.

Duurtetoelag: variërend van Sur.crt. f 1036.-
tot f 1257.- 's jaars.

Uitrustingskosten: ongehuwd 1/6 gedeelte van
het totale inkomen; gehuwd 1/4 gedeelte van het
totale inkomen, één en ander tot een maximum
van Sur.crt. f 1500.-.

Uitzending: in tijdelijke dienst met een dienst-
verband van 3 of 5 jaren.

Overtocht: voor landsrekening, c.q. ook voor
het wettig gezin.

Gezegelde verzoekschriften, met afschriften van
diploma's en getuigschriften, onder opgave van
antecedenten en referenties, binnen 10 dagen na
het verschijnen van de advertentie te zenden aan
het Commissariaat voor Surinaamse Zaken,
Plein 1, Den Haag.

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK.

SOMMAIRE.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Parlementaire tijdrekenkunde.*

Afschaffing der ondernemingsbelasting betekent voor de gemeentebesturen tezamen een nadelig verschil van f 240 mln. Vast staat thans, dat voor die ondernemingsbelasting, die eventueel voor 1949 en 1950 niet zal worden geheven, aan de gemeenten een compensatie zal toekomen. Daarmee is echter nog maar weinig bereikt. Nu de compensatie nog niet vaststaat op het ogenblik van afschaffing der ondernemingsbelasting, is de theoretische financiële zelfstandigheid der gemeenten weer geheel verdwenen. En wat zal voor 1951 en 1952 worden voorgesteld? Er is dan geen kwestie van compensatie, maar van nieuwe regeling. Een nieuwe regeling ontbreekt echter. In het schema van parlementaire tijdrekenkunde ontbreekt in de staatsstukken in ontwerp zelfs een verlengings- en aanpassingswetje om een nieuwe noodvoorziening te scheppen voor na 1 Januari 1951. En de gemeentebesturen moeten gaan denken over het opstellen van de gemeentebegroting voor 1951. Het is dus al weer kort dag.

H. C. Bijleveld, *De vervanging van Nederlanders door Indonésiers in de bergcultures.*

De bepaling in art. 12 (sub d) van de financieel-economische overeenkomst der R.T.C., dat ondernemingen o.a. zullen moeten medewerken aan het zo spoedig mogelijk opnemen van daartoe geschikte Indonésiers in de leiding en staven der bedrijven en het medewerken aan de instelling van opleidingsgelegenheden, is voor Indonésie zeer gunstig, doch, mits op de juiste wijze uitgevoerd, niet onredelijk. Verwacht mag worden, dat ondernemers op dit terrein ook initiatief zullen tonen. De uitvoering der bepaling stuit op verschillende problemen. Schr. schetst de moeilijkheden, die men bij pogingen tot opleiding van Indonésische bergcultuuremployés ontmoet. Verschillende dezer moeilijkheden zouden met steun van de Overheid overkomelijk zijn. Aangenomen moet worden, dat deze steun ook zal worden verleend.

Dr M. van Meerhaeghe, *De economische toestand van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in 1949.*

De economische toestand van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi ontwikkelde zich ook in 1949 gunstig. De vermindering van het voordelig saldo op de handelsbalans geeft, gelet op de grote en gewettigde invoerbehoefte aan kapitaalgoederen, geen aanleiding tot ongerustheid. De betalingsbalans, waarover geen systematische gegevens beschikbaar zijn, vertoont blijkbaar een overschot. De Kongolese economie heeft zich tot nog toe goed aan de overgang van „sellers' market" naar „buyers' market" en de daarmee gepaard gaande slechter, wordende ruilvoet evenals aan de gevolgen van de devaluatie kunnen aanpassen.

Prof. Dr M. H. van der Valk, *De financiën van het communistische China.*

De basis van de Chinese ontwerp-begroting voor 1950 is de oorlogstoestand en consolidatie van de overwinning. De posten militaire- en bestuursuitgaven maken 60 pCt van de begrote uitgaven uit. Desondanks is de levensstandaard van militairen en ambtenaren uiterst laag. Voor kapitaalinvesteringen is slechts ca 24 pCt uitgetrokken, terwijl de economische achteruitgang sedert 1937, naar taxatie van de nieuwe Regering, meer dan 50 pCt bedraagt. Van de inkomsten zal wederom een hoog percentage van de plattelandsbevolking moeten komen. De belastingdruk kan niet worden verminderd: schr. schat het begrotingstekort op ruim U.S. \$ 500 mln; hierin zal voor 38,4 pCt worden voorzien door een obligatielening en voor de rest door uitgifte van papier. Een radicale oplossing van de uit deze methode van financiering voortvloeiende moeilijkheden (inflatie) zal enige jaren in beslag nemen.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Chronologie parlementaire.*

La suppression de l'impôt sur les entreprises signifie pour les communes une perte de 240 millions de florins. Etant donné que le dédommagement des totaux de l'„ondernemingsbelasting", qui ne sera donc pas levée pour les années 1949 et 1950, n'est pas encore déterminé, l'indépendance financière théorique des communes a complètement disparu. En outre on n'a pas encore établi un nouvel arrangement pour 1951 et 1952.

H. C. Bijleveld, *Le remplacement des néerlandais par des indonésiens dans les cultures de montagne.*

L'auteur traite des difficultés que les planteurs rencontrent pour préparer les employés indonésiens à leurs tâches dans les cultures de montagne. Ceci se fait conformément à l'exécution des dispositions de l'article 12, sub d, de l'accord économique - financier de la Conférence de la Table Ronde de 1949.

Dr M. van Meerhaeghe, *La situation économique du Congo Belge et de Ruanda-Urundi pendant 1949.*

Le développement favorable de la situation économique s'est maintenu pendant 1949. La diminution de l'excédent de la balance commerciale ne donne pas lieu à des inquiétudes eu égard aux besoins considérables mais justifiés de biens des productions importées. La balance des paiements accuse manifestement un excédent.

Prof. Dr M. H. van der Valk, *Les finances de la Chine communiste.*

On examine le budget chinois pour 1950. L'auteur estime le déficit à environ 500 millions de dollars américains tandis que les dépenses prévues par ce budget se chiffrent à 2,5 milliards. Le financement de ce déficit, tel qu'il est conçu, amènera inévitablement l'inflation et le renchérissement des prix. Une solution radicale des entraves qui en résultent demandera certainement plusieurs années.

SUMMARIES.

Prof. Dr C. W. de Vries, *Parliamentary chronology.*

The abolition of the business tax means a loss of 240 million guilders to the municipalities. Since the compensation for this tax, which will not be levied for 1949 and 1950, is still undecided, the theoretical financial independence of the municipalities has entirely disappeared again. For 1951 and 1952 new arrangements have not yet been made either.

H. C. Bijleveld, *Replacement of Netherlanders by Indonésians in upland cultures.*

A review of the difficulties encountered in carrying out the provision of art. 12 (d) of the financial-economic agreement of the 1949 Round Table Conference with regard to the training of Indonésian upland culture employees by the companies.

Dr M. van Meerhaeghe, *Economic conditions in Belgian Congo and Ruanda-Urundi in 1949.*

Economic conditions continued to be satisfactory in 1949. In view of the great and justified import requirements with reference to capital goods, the decrease in the favourable trade balance is not alarming. Evidently the balance of payments shows a surplus.

Prof. Dr M. H. van der Valk, *The financial position of communistic China.*

A review of the Chinese 1950 draft budget. The deficit is estimated at more than 500 million US dollars, as against a budget of 2.5 milliard US dollars. This deficit is financed in a way which will inevitably lead to inflation and increasing prices. A radical solution of the resultant difficulties will take some years.

PARLEMENTAIRE TIJDREKENKUNDE.

De regeling der gemeente-inkomsten is weer eens wanhopig achter, zonder dat daarvan eigenlijk aan bepaalde instanties de schuld kan worden gegeven. Het parlement heeft thans, 11 Mei 1950, nog niet over de afschaffing van de ondernemingsbelasting beslist ¹⁾. Alleen de Tweede Kamer is nu zover, dat hierover beslist zal worden.

De Minister van Financiën heeft trouwens ook zijn voorstel van September 1949 ten aanzien van de geleidelijke afschaffing van de ondernemingsbelasting herzien in een gehele afschaffing, welke nu, Mei 1950, door de Tweede Kamer wordt behandeld. Het maakt voor de gemeentebesturen tezamen een nadelig verschil van f 240 mln (Gemeentefonds en gemeenten tezamen gerekend) ²⁾.

Het voorstel tot het afschaffen van de ondernemingsbelasting in haar geheel geschiedde op grond van landelijk gemotiveerde argumenten. Ondernemer en onderneming — om deze enigszins als tegenstelling gevoelde combinatie, welke in het kamé debate naar voren kwam, te herhalen — moeten worden bevrijd van fiscale druk. Bepaalde belangen van gemeenten worden er niet direct door gebaat. Slechts in zoverre het plaatselijk bedrijfsleven opbloeit, bloeit ook de gemeentekas. . . . later. Voorlopig bloedt de gemeentekas, waaruit al kosten zijn gemaakt om nieuwe industrieën aan te trekken.

Nu staat in Mei 1950 dan ook vast, dat voor die ondernemingsbelasting, die eventueel voor 1949 en 1950 niet zal worden geheven, aan de gemeenten een compensatie zal toekomen. Maar moest deze compensatie niet vaststaan op het ogenblik, dat de ondernemingsbelasting werd afgeschaft? Nu dit niet is gebeurd is de theoretische financiële zelfbesturen althans slechts af te wachten. De gemeentebesturen hebben slechts af te wachten wat de wetgever zal beslissen.

De wetgever zal later beslissen, maar zeker te laat beslissen, immers het is nu reeds te laat (Mei 1950).

* *

Wanneer de wil om 'een compensatie te geven over de jaren 1949 en 1950 vaststaat, dan is daarmee nog maar weinig bereikt. In de Tweede Kamer werd hierover voorlopig slechts zeer weinig gezegd. Het is dus goed dit weinige in ons betoog op te nemen; juist omdat de heer Lucas, wiens opmerking hier wordt overgenomen, wel voor de gemeenten gevaarlijke tonen deed horen. Hij zeide:

„Nog één opmerking wil ik over de ondernemingsbelasting maken. De opbrengst van deze belasting komt aan de gemeenten ten goede en op dit moment is het nog een open vraag, in hoeverre de gemeenten een schadeloosstelling ten laste van het Rijk zullen ontvangen voor het droogleggen van deze bron van inkomsten. Ik meen, dat bij het vaststellen van deze schadeloosstelling de n.d.g. zuinigheid zal dienen te worden bevestigd. Enerzijds; bedenk ik hierbij, dat de uitgaven, welke diverse gemeenten zich veroorloven, niet steeds van voldoende zin voor soberheid getuigen. En anderzijds mag niet uit het oog worden verloren, dat, toen bij de Wet Noodvoorziening Gemeentefinanciën van 1948 besloten werd aan de gemeenten voor de jaren 1948, 1949 en 1950 uit te keren 8 pct van de opbrengst van een aantal rijksbelastingen, niet viel te voorzien, dat de opbrengst van deze belastingen ieder jaar de ramingen met zulke enorme bedragen zou overtreffen als in feite het geval is geweest. In dit opzicht hebben de gemeenten wel heel grote meevallers gehad. Zo zal het begrijpelijk zijn, dat ik bij de overweging van de offers, welke door de Schatkist worden gebracht in verband met de afschaffing van de ondernemingsbelasting, mij niet gesteld heb op het standpunt, dat een bedrag, gelijk aan de opbrengst van deze belasting over bijvoorbeeld het laatste jaar, aan de gemeenten zal moeten worden ter beschikking gesteld”.

Bij deze parlementaire opmerking zouden wel meer uitvoerige kanttekeningen zijn te maken, dan hier kan

¹⁾ De debatten in de Tweede Kamer na 11 Mei gehouden, geven wellicht aanleiding tot een tweede artikel over het hier behandeld onderwerp.

²⁾ Hieromtrent zeide de Minister van Financiën:

„De financiële consequenties van de geleidelijke afschaffing van de ondernemingsbelasting zijn niet alleen op kortere, maar ook op langere termijn belangrijk, omdat het hier niet om uitstel, maar om afstel gaat. Toch ware het onjuist, het verlies voor de Schatkist op het volle bedrag van de opbrengst van dit middel te schatten. Het bruto-verlies van de gehele afschaffing is f 240 mln; bij het wegvallen van deze belasting zullen echter de inkomsten- en de vennootschapsbelasting ongeveer f 90 mln meer opleveren. Blijft een verlies van f 150 mln. De afschaffing van de ondernemingsbelasting gaat echter gepaard met een verhoging van het tarief van de vennootschapsbelasting. Opbrengst f 58 mln. Blijft per saldo een middelenderving van f 92 mln”.

geschieden. Hier is toch geen sprake van een „open” vraag? Voor het droogleggen van bronnen van gemeentelijke inkomsten over 1949 en 1950 (waardoor de noodvoorziening 1948, 1949 en 1950 wordt aangetast) zal toch volledige compensatie gesloten worden gegeven. Dit is een open noch een gesloten vraag.

Wat bedoelt toch de heer Lucas wanneer hij in dit verband de Minister tot zuinigheid aanspoort? Wil men langs de weg van deze compensatie het uitgavenpeil der gemeenten over 1950 nog beïnvloeden? Meent men, dat de meevallers over 1949 en 1950 bij gelegenheid der compensatie kunnen worden afgeroomd?

Budgetair kwamen de gemeenten over 1948, 1949 en 1950 niet te kort. Tekorten konden worden ingelopen. Er had een zeer noodzakelijke schulddelging plaats.

Men zal toch niet de gemeentebegrotingen over 1949 en 1950 in de war willen sturen door bij de compensatie incidenteel te beknibbelen?

Het is al erg genoeg, dat over 1947 niet geheel is afge-rekend tussen het Rijk en de gemeenten. Een f 65 mln zijn blijven hangen. Wordt de compensatie over 1949 en 1950 een stootblok? Maar dan wacht nog een grote strijd in het parlement. En deze strijd had dan zeker nu in Mei 1950 aan de orde moeten zijn gesteld. Wellicht gebeurt dit nog.

Intussen, wij zullen dit alles later moeten bezien. Alleen de heer Hofstra repte er nog van. Hij zeide in de Tweede Kamer:

„Ik moge voorts noemen de kwestie van de gemeentelijke financiën. Over dit vraagstuk is merkwaardigerwijze tot dusverre nauwelijks gesproken. Ik heb zelfs geen verontrusting van de gemeentebesturen gehoord, hoewel deze hele zaak de gemeenten uitsluitend nauw aangaat. Wat de wetgever op het ogenblik met dit uitsluitend vriendelijk aanbiedt, betekent immers een snijden van riemen van anderen leer, en niet, van de gemeenten. Laat ons dit vooral bedenken!

Het Rijk kent belastingverlagings toe, maar de gemeenten zullen naar belastingen moeten komen te missen. De Regering stelt zich in de Memorie van Antwoord op het standpunt, dat de vraag, hoe dat zal moeten worden geregeld, later kan worden bezien. Mijnheer de Voorzitter! Men stelt op deze wijze de autonomie, de financiële zelfstandigheid van de gemeenten volkomen op losse schroeven. Men mag dit nu wel verwijzen naar de Commissie-Oud (en ik heb groot vertrouwen in de deskundigheid van de voorzitter en de leden van deze commissie), maar wanneer men deze belangrijkste mogelijkheid tot een eigen gemeentelijk belastinggebied moakt, zie ik nog niet in, hoe deze commissie tot een oplossing moet komen, waarbij de gemeenten een behoorlijk eigen belastinggebied krijgen; want het is niet voldoende, dat zij eigen inkomsten hebben, zij zullen ook een eigen belastinggebied moeten hebben”.

Welnu, over 1949 en 1950 is van een nieuw eigen belastinggebied helemaal geen sprake. De ambtelijke krachten, welke een compensatieregeling zullen moeten ontwerpen, weten pas in Mei 1950 wat de Tweede Kamer heeft beslist. Wanneer komen deze ambtelijk opgemaakte projecten in de vergadering van de adviescommissie?

„Denk er om”, zeide de Minister van Financiën, „het is alleen maar een adviescommissie!” Accoord, maar hoe later dergelijke adviezen komen, hoe meer gemeenten, Regering en parlement in een dwangpositie komen.

* *

Geheel hieraan verbonden is de vraag, wat over 1951 en 1952 zal worden voorgesteld. Er is dan geen kwestie van compensatie, maar van nieuwe regeling. De Minister heeft gezegd, dat op het ogenblik niet is uit te maken, hoe de financiële positie over 1951 zal zijn, wanneer de gehele belasting is vervallen.

Hierop vatte althans de heer Ritmeester vlam, toen hij zeide:

„Nu moet ik werkelijk in het belang van de Nederlandse gemeenten hiertegen ernstig bezwaar maken, omdat de gemeentebesturen reeds vóór 1951 bij het opmaken van de begroting, die in Mei moet plaats hebben en in September aan de raad moet worden aangeboden, moeten weten, hoe de toestand van de ontvangsten, ook van de gemeentefondsbelasting, is. Weten zij dat niet, dan zullen zij inderdaad moeite hebben hun begroting sluitend te maken”.

Hoe is hier de financiële positie?

De werking van de wet, welke over de jaren 1948; 1949 en 1950 de gemeentebesturen steunde met behulp

van een „noodvoorziening” in de kosten van het bestuur, eindigt met 1 Januari 1951.

Ondertussen meende de buitenwereld, dat gezocht werd naar een definitieve regeling voor de periode aanvangende 1 Januari 1951.

Van een definitieve regeling van de betrekking tussen de financiën van Rijk en gemeenten is echter in het geheel geen sprake. Dat is ook een onmogelijkheid. De belastingwetgeving van het Rijk is aan een nog voortdurende wijziging onderworpen. Een belastingwetgeving ten behoeve der individuele gemeenten, aangevuld met een belastingwetgeving ten behoeve van de collectiviteit der gemeenten (te storten in een Gemeentefonds), welke ook maar bij benadering zouden voldoen aan de behoeften der gemeenten, ontbreken. Een storting van „rijksgeld” — rijksgeld in die zin, dat het Rijk deze gelden langs de weg der rijksbelastingwetgeving heeft verkregen — in het Gemeentefonds is noodzakelijk. Het bedrag van deze storting moet opnieuw worden vastgesteld voor de jaren 1951 en 1952.

Aan deze zijde der inkomsten van de gemeenten is van een definitieve regeling geen sprake.

Maar ook vaste, algemeen aanvaarde, uitkeringsnormen om de beschikbare pot van het Gemeentefonds over de gemeenten te verdelen, in de zin van een definitieve regeling, ontbreekt.

Hoe hiernaast voor bepaalde verzorgingsgebieden, als onderwijs of wegevoorziening, een rijksbijdragestelsel kan worden opgebouwd, is geheel onzeker.

Er zit dus wel niets anders op, dan de noodvoorziening 1948-1950 te verlengen, zulks met een regeling aangepast aan de nieuwe omstandigheden, welke zich voordoen bij het eventueel wegvallen van de ondernemingsbelasting, welke nu juist voor vele gemeenten zo gunstig werkte.

.

Maar helaas, het verlengings- en aanpassingswetje om een nieuwe noodvoorziening te scheppen voor na 1 Januari 1951, ontbreekt in de staatsstukken, zelfs in ontwerp.

Toch moeten de gemeentebesturen gaan denken over het opstellen van de gemeentebegroting voor 1951. Moet in dit schema van parlementaire tijdrekenkunde niet iets gebeuren om de gemeentebesturen althans over de plannen der Regering in te lichten? De gemeentebesturen hebben vooral behoefte aan stabiele inkomsten, stijgende met het natuurlijk accres der uitgaven, stijgende ook met de noodzakelijk stijgende uitgaven, welke voortvloeien uit de devaluatie en uit de noodzakelijke loonsverhogingen.

Is het al wêr . . . kort dag?

Van een gemeentelijke financiële zelfstandigheid is geen sprake zo lang een vorm van een gemeentelijke inkomstenbelasting ontbreekt.

Bij het debat in de Tweede Kamer gaf de Minister aanvankelijk ook geen verder perspectief voor de jaren 1951 en 1952. Maar wel ontspan zich even een discussie over de compensatie, wegens het afschaffen van de ondernemingsbelasting over 1949 en 1950. Uit deze spontane discussie blijkt wel, dat men bij het aanpassings- en compensatiewetje voor 1949 en 1950 voor grote meningsverschillen kan komen te staan; wanneer een integrale compensatie mocht worden afgevoerd.

De discussie verliep aldus:

„Wat betreft de uitkering aan gemeenten, zou ik gaarne willen beginnen met mij aan te sluiten bij de opmerking van de geachte afgevaardigde, de heer Lucas, dienaangaande in zijn rede bij de algemene beschouwingen gemaakt, toen de geachte afgevaardigde opmerkte, dat hij van oordeel was, dat met het geven aan de gemeenten van een compensatie voor gedeerde opbrengst van de ondernemingsbelasting de nodige zuinigheid zou moeten worden betracht.

Het juiste bedrag, dat met die compensatie, voor zover nodig, gemoed zal zijn, durf ik bepaald niet te ramen. Ik heb in mijn eerste termijn uiteengezet, dat de feitelijke derving van de belastingopbrengst voor het Rijk waarschijnlijk niet hoger ligt dan f 92 mln. Ik koester ernstige twijfel, of het noodzakelijk zal zijn aan de gemeenten een dergelijke compensatie te verschaffen.

De heer Hofstra: U zult meer moeten geven, want de balen, de f 90 mln en de f 58 mln, komen aan het Rijk, en de totale schade van de gemeenten is f 240 mln.

De heer Lieftinck, Minister van Financiën: Maar de gemeenten delen ook in de belastingopbrengst.

De heer Hofstra: Voor 8 pct. En zij verliezen 100 pct.

De heer Lieftinck, Minister van Financiën: Maar zij profiteren reeds van de hoge opbrengst van de Rijksbelastingen. Uiteraard is de te verdienen compensatie aan de gemeenten niet gelijk aan de feitelijke derving van de belastingopbrengst voor het Rijk; de vraag is slechts, of per saldo minder dan f 92 mln door het Rijk moet worden geofferd. Intussen is dit een punt, dat thans beter niet in den brede kan worden behandeld”.

Het debat ging op het einde van de vorige week nog verder.

In België beschikken de gemeenten ook slechts over weinige belastingbronnen zelfstandig. Het zijn:

1. de gemeenten kunnen nog opcentimes heffen zonder grens op de hoofdsom van de door de Staat geheven grondbelasting;
2. de gemeenten mogen belastingen heffen op de vertoningen en vermakelijkheden, de honden en de rijwielen, een belastinggebied, dat tot vóór de hervorming der gemeentefinanciën aan de Staat was voorbehouden;
3. zij mogen geen opcentimes meer heffen op de belasting op het openen van tapperijen en slijterijen van gegiste- en geestrijke dranken, noch op de belasting op de spelen en weddenschappen, doch dit behelst geen verbod om gelijksoortige belastingen te hunne behoefte te vestigen;
4. tenslotte behouden de gemeenten het recht allerlei taxes te heffen behoudens andersluidende uitdrukkelijke wetsbepalingen.

Deze zelfstandige belastingbronnen bedragen over 1949 nog $\frac{1}{3}$ van de gezamenlijke inkomsten der gemeenten of wel 2,5 mrd frs.

Daarnaast zijn twee rijksfondsen.

Het Fonds der gemeenten en het Gemeentefonds voor Openbare Onderstand storten tezamen nog 5 mrd frs over de gemeenten uit. De gemeenten, die met ingang van 1950 niet ten minste 100 „opcentimes” op de grondbelasting heffen, ontvangen geen uitkeringen uit de Fondsen (art. 18 van de wet van 24 December 1948).

Het Fonds der gemeenten, groot 4 mrd frs, wordt volgens bepaalde criteria over de gemeenten verdeeld, zulks telkens voor een percentage van de gehele som naar rato van het bevolkingscijfer der gemeente, naar rato van de uitgestrektheid der gemeentewegen, naar rato van de netto-last der uitgaven voor openbaar onderwijs, naar rato van de gemeenteschuld, zulks nog met aanvullende bepalingen.

Het Gemeentefonds voor Openbare Onderstand wordt beheerd door een Beheerraad van het Gemeentefonds. Deze Raad stelt „behoeftemaatstaven” vast, zulks naar rato van de netto-last der gewone uitgaven voor openbare onderstand, waarop de gemeenten wel zelf invloed hebben. De openbare onderstand zelf is gemeentetezaak³⁾.

Rotterdam, 11 Mei 1950.

C. W. DE VRIES.

³⁾ Met ingang van 1 Januari 1949 is in België ook een Fonds der provinciën ingesteld, met een rijksuitkering van 600 mrd frs. Vooruit vastgestelde gedeelten van het Fonds worden verdeeld naar rato van

- a. de bevolking;
- b. de uitgestrektheid der wegen;
- c. de netto-last der uitgaven voor openbaar onderwijs;
- d. de netto-last der provinciale schuld, zulks ook nog met aanvullende bepalingen.

DE VERVANGING VAN NEDERLANDERS DOOR INDONESIËRS IN DE BERGCULTURES.

Inleiding.

In artikel 12 van de financieel-economische overeenkomst der Ronde Tafel Conferentie (1949) is bepaald, dat ondernemingen in het belang van de sociale rust en

orde en ter verbetering van de sociale toestanden, onder andere zullen moeten medewerken aan het zo spoedig mogelijk opnemen van daartoe geschikte Indonesiërs in de leiding (ook directies) en staven der bedrijven en het medewerken aan de instelling van opleidingsgelegenheden, er op gericht om na zekere redelijke termijn het overwegende deel van het leidend stafpersoneel der bedrijven te doen bestaan uit Indonesische staatsburgers (vide sub d).

Verderop in het artikel wordt de verwachting uitgesproken, dat ondernemers op dit terrein ook initiatief zullen tonen. De vervanging van Nederlands door Indonesisch personeel is voor beide landen een belangrijk vraagstuk; indien het onoordeelkundig of overhaast gebeurt zal ook Indonesië er schade door ondervinden.

In het navolgende worden verschillende aspecten van dit vraagstuk besproken, waarbij op een deel van de arbeidsmarkt nader wordt ingegaan: de ondernemings-employé's in de bergcultures, speciaal op Java.

Is artikel 12 sub d redelijk?

Het is stellig een voor Indonesië zeer gunstige bepaling. Men vergelijkte: op 23 November 1949 hebben de Verenigde Staten en Uruguay een vriendschapsverdrag gesloten, dat om zo te zeggen de spelregels voor economische samenwerking aangeeft tussen deze twee landen.

In art. V sub 3 daarvan lezen wij: „Het zal aan onderdanen en maatschappijen van elk van beide partijen zijn toegestaan in de gebiedsdelen der andere partij technische deskundigen, uitvoerend personeel, gevolmachtigden, agenten en andere gespecialiseerde employé's naar keuze in dienst te nemen, *ongeacht nationaliteit*”.

In de praktijk betekent dit, dat de Verenigde Staten van Amerika, wel verre van zich tot een opvoedende taak te verplichten, zich op personeelsgebied een volledige vrijheid hebben voorbehouden.

Toch achten wij art. 12 sub d, mits op de juiste wijze uitgevoerd, niet onredelijk. Een jonge, sedert kort soevereine, staat is uiteraard geneigd op economisch terrein de opbouw van een *nationale* economie primair te stellen. In de financieel-economische doelstellingen der Inter-Indonesische Conferentie (31 Juli - 2 Augustus 1949, Djakarta) wordt deze zelfs genoemd vóór de bevordering van de volkswelvaart. Het eerste doel mag echter de bereiking van het tweede niet verijdelen. Welvaart komt van een hoge productie en deze eist o.a. deskundigheid van het daaraan leidinggevende personeel. De beperking „*daartoe geschikte* Indonesiërs” is, indien wij goed zijn ingelicht, aangebracht op verzoek van de Nederlandse delegatie. Zij past echter in de van Indonesische zijde geformuleerde doelstellingen der economische en financiële politiek. Bevoegde Indonesische autoriteiten, zowel te Djakarta als in Djogja, hebben trouwens na de soevereiniteitsoverdracht reeds te kennen gegeven, dat zij inderdaad een gedegen opleiding van jonge Indonesiërs wensen. In beginsel bestaat derhalve de mogelijkheid van een geleidelijke overgang zonder verstoring van efficiënte productie.

Een initiatief van ondernemerszijde.

Toen dan ook eind 1949 tijdens een bespreking op het Departement van Landbouw & Visserij van Indonesische zijde werd verzoekt om een spoedcursus ter opleiding van Indonesische employé's, zegden de ondernemersorganisaties hun medewerking toe, doch verzochten tijd om een weloverwogen plan te kunnen opstellen.

Als gevolg hiervan heeft een dezer organisaties, het Algemeen Landbouw Syndicaat, waarin de eigenaren van bergcultuurondernemingen (buiten Sumatra's Oostkust) verenigd zijn, een studiec ommissie in het leven geroepen. Deze heeft tot taak na te gaan, op welke wijze daarvoor in aanmerking komende Indonesische werkkrachten, welke over een behoorlijke basisopleiding beschikken,

in de gelegenheid zouden kunnen worden gesteld, zich op korte termijn doch op niettemin efficiënte wijze te ontwikkelen tot stafemployé's op bergcultuurondernemingen.

Moelijkheden bij de uitvoering.

Het is wellicht ook voor een ruimere kring van belang kennis te nemen van de moeilijkheden, die men bij pogingen tot opleiding van Indonesische bergcultuuremployé's ontmoet.

De voornaamste zijn:

a. Gebrek aan leerkrachten.

Daar de gevestigde instituten (i.c. middelbare landbouwscholen) geacht worden niet voldoende leerlingen af te leveren en bovendien niet snel genoeg, zullen de leerkrachten voor een bijzondere opleiding dikwijls geen docenten van professie zijn, doch geheel of gedeeltelijk onttrokken aan andere werkzaamheden, die doorgaans op een meer rechtstreekse wijze aan het ondernemingsbelang ten goede komen (zoals proefstationsarbeid). Bij de alom bestaande personeelsschaarste wordt daarmede van ondernemers een belangrijk offer gevraagd. Het proefstation in Buitenzorg, dat bij de hier besproken plannen meer in het bijzonder betrokken is, beschikt over een staf van 8 academici tegen 13 voor de oorlog.

In het voorgaande ligt reeds opgesloten, dat de directe bemoeienis van ondernemers met opleidingscursussen als een verschijnsel van tijdelijke aard moet worden gezien. Zo spoedig mogelijk moeten de voor de oorlog bestaande middelbare landbouwscholen en cultuurscholen door de Overheid worden uitgebreid, resp. hersteld.

b. Woningnood.

Lokaliteiten voor het onderwijs zijn wel te vinden, doch onderdak verschaffen aan bijvoorbeeld 100 cursisten in een plaats als Buitenzorg is geen geringe taak. Het ligt op de weg van de Overheid, hier een helpende hand te bieden.

c. Gebrek aan leerlingen.

De buitengewoon snelle „nationalisering” van het ambtenarenapparaat onttrekt vele jonge Indonesiërs met middelbare opleiding aan particuliere werkgevers. De posities, die zij aanstonds bij de Overheid kunnen bekleden, zijn van die aard, dat een daarbij vergeleken bescheiden begin in het bedrijfsleven veelal geen aantrekkelijkheid meer heeft, nog afgezien van het odium „voor buitenlandse belangen te werken”. Het zou wel eens kunnen zijn, dat onvoldoende aanbod van capabele kandidaten een der voornaamste beletselen blijkt voor de uitvoering van art 12 sub d.

d. De opstelling van het leerplan.

Enerzijds dient men niet op het terrein van de normale onderwijsgelegenheden te komen (i.c. middelbare landbouwscholen), anderzijds moet de opleiding van a.s. employé's zodanig zijn, dat de efficiency van het bedrijf er niet onder zal lijden en de betrokkenen niet later door beter opgeleide werkkrachten zullen worden verdrongen.

e. De financiering.

De voorlopige begroting van een eenjarige opleidingscursus voor 100 leerlingen wijst met inbegrip van een toelage aan de cursisten een bedrag van omstreeks f 300.000 aan of f 3.000 per leerling. Het ligt in de rede, dat deze kosten gedragen worden door de toekomstige werkgever. Voor zover de Overheid kandidaten aanwijst, zou zij de kosten moeten dragen en dienvolgens kunnen bepalen, welke verplichtingen inzake terugbetaling of dienstverband de leerlingen daartegenover op zich nemen; geven particuliere ondernemers cursisten op, dan ligt het voor de hand, dat zij (eventueel via hun organisatie) de voor hun rekening deelnemende cursisten selecteren en dat de laatste zich tot een bepaald dienstverband verplichten. Werkgever en -nemer (cursist) zouden een regeling kunnen treffen analoog aan de voorschotregeling voor uit-

zendkosten (kwijschelding na bepaald aantal dienstjaren). Teneinde hieraan enige kracht bij te zetten, zou de Overheid zich kunnen verplichten geen employé's van particuliere werkgevers vóór afloop van hun contract in dienst te nemen, tenzij tegen restitutie van het nog uitstaande studievoorschot.

Overheidssteun of overheidsdwang?

Verschillende der opgesomde moeilijkheden zouden met steun van de Overheid overkomelijk zijn. Aangenomen moet worden, dat deze steun metterdaad zal worden verleend. Het zou immers kortzichtig zijn, indien de Overheid de uitvoering van art. 12 sub d geheel aan ondernemers overliet, in de veronderstelling, dat zij hen door het achterwege laten van wettelijke voorschriften reeds voldoende tegemoet komt. Er zijn omstandigheden denkbaar, waarin het voor ondernemers, die bereid zijn in het algemeen belang een bepaalde taak vrijwillig op zich te nemen, gunstiger uitkomt wanneer deze taak wettelijk aan allen wordt opgelegd.

Stel, dat evenbedoelde ondernemers door een (hypothetisch) gebrek aan steun van de Overheid er niet in slagen de opleiding behoorlijk te organiseren. Zetten zij niettemin door, om coûte que coûte een keurslijf van overheidsvoorschriften te vermijden, dan is, het praktische resultaat, dat bepaalde ondernemers die wel medewerken, de consequentie van onvoldoend geschoolde cultuuremployé's moeten dragen, terwijl andere ondernemers die niet medewerken, volkomen vrij zijn in de keuze van hun personeel.

Op deze grond mogen ondernemers, die initiatief tonen bij de uitvoering van art. 12 sub d, ons inziens alle steun en medewerking van de Overheid verwachten.

Besluit.

In andere bedrijfstakken zullen deze problemen in enkele opzichten anders liggen dan in de bergcultures. Er zijn gevallen, waar Indonesië nog geen gedegen opleiding kan bieden, zodat deze in Nederland zal moeten geschieden, hetgeen men van ondernemerszijde stellig door studiebeurzen of detachering zal willen bevorderen.

Het geringe aanbod van kandidaten met ambitie en aanleg voor een werkring in het bedrijfsleven zal vermoedelijk allerwegen een remmende factor blijken. Voor zover dit aanbod er is, kan men overtuigd zijn van de medewerking van ondernemers, ook uit economische overwegingen. De nieuwe koersverhouding tussen gulden en roepia maakt de uitzending en tewerkstelling van importkrachten duur; ook het transferrisico zal in de toekomst zowel bij werkgever als werknemer een woordje meespreken.

Er zullen zich dus in de toekomst meer en meer gevallen voordoen, waarin de ondernemer, ook al zou de arbeidsproductiviteit voorshands geringer zijn, uit eigen beweging zal trachten Indonesische staatsburgers te benoemen in functies, die voorheen door uit Nederland aangetrokken werknemers werden vervuld.

Gezien de voorsprong, die de Indonesische aspirant-employé (vooral uit de categorie waarvoor in Indonesië een gedegen opleiding mogelijk is) onder deze omstandigheden door economische oorzaken op zijn mededinger van overzee heeft, kan de Indonesische Overheid, indien zij enig vertrouwen heeft in de capaciteiten van haar onderdanen, de praktische uitvoering van art. 12 sub d overlaten aan de vrije keuze van de Westerse ondernemer, die van geval tot geval kosten en baten zal afwegen.

Djakarta, April 1950.

H. C. BIJLEVELD.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI IN 1949.

Alhoewel het statistisch materiaal, noodzakelijk voor de beoordeling van de economische toestand van Belgisch-Kongo, tijdens de laatste jaren aanzienlijk uitgebreid, verbeterd en tevens vlugger opgesteld werd ¹⁾, zijn over bepaalde aspecten van het Kongolees economisch leven geen gegevens voorhanden; vele statistieken zijn daarenboven slechts met grote vertraging beschikbaar. Sommige gedeelten van onderhavig overzicht konden dan ook slechts summier worden behandeld. Het is niet mogelijk hier meer te geven dan de grote trekken van de economische ontwikkeling.

Productie en transport.

De beschikbare statistieken, die betrekking hebben op het eerste semester van 1949, laten toe te veronderstellen, dat het productieniveau zich in 1949 op het hoge peil van 1948 heeft gehandhaafd. De statistieken van de buitenlandse handel bevestigen overigens dit vermoeden. Het industrialisatieproces hield aan; zoals tijdens de voorgaande jaren, werden opnieuw talrijke nieuwe bedrijven opgericht.

Ondanks de uitbreiding van het transportapparaat, waardoor de buitenlandse handel niet meer zo was belemmerd als in 1948, werd van Juli 1949 af de bevoorrading van het Oosten der kolonie bemoeilijkt ten gevolge van de lage waterstand van de Lualaba. Alhoewel geen beperkingen werden opgelegd, heeft men toch, om speculatieve operaties te voorkomen, de benzinerantsoenering in Kivu ingevoerd.

Buitenlandse handel.

De buitenlandse handel blijft voor het ogenblik nog steeds de beste weergave van de economische activiteit van Belgisch-Kongo. Aan de statistieken van de buitenlandse handel werd overigens terecht speciale aandacht gewijd, zodat de evolutie van in- en uitvoer beter en meer van nabij kan worden gevolgd.

a. Uitvoer.

Daar de officiële basiswaarde der goederen slechts met vertraging aan de gestegen wereldprijzen werd aangepast, geven de officiële statistieken van de uitvoerwaarde geen getrouw beeld van het verloop van de export ²⁾. Het verdient dan ook aanbeveling zich op de statistieken van de hoeveelheid te steunen. Dank zij zeer degelijke ramingen van de uitvoerwaarde van de jaren 1936-1938, 1947 en 1948 door de diensten van de Bank van Belgisch-Kongo verricht ³⁾, op basis van de conventionele f.o.b.-waarden, is het echter toch mogelijk de waarde van de export der laatste jaren te vergelijken.

TABEL I

Uitvoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Jaren	Hoeveelheid (1.000 ton)	Waarde (mln fr)		Indexcijfers	
		offic. stat.	conv. f.o.b.-waarde ¹⁾	hoeveelheid	waarde (conv. f.o.b.-waarde)
gem.					
1936-'38	529	2.021	2.124	100	100
1947	782	8.098	11.083	148	522
1948	837 ²⁾	10.820	11.169	158	526
1949 ³⁾	807 ²⁾	10.967	10.967	153	516

¹⁾ berekend door de Bank van Belgisch-Kongo.

²⁾ geraamde netto-hoeveelheid. Van 1948 af wordt de bruto-in plaats van de netto-hoeveelheid door de officiële statistieken opgegeven. Voor 1948 beliep deze 854.327 ton en voor 1949 823.565 ton.

³⁾ voorlopige cijfers.

¹⁾ Zie ons artikel: „De Kongolese economie in 1948”, (Kongo-overzee, XV (1949), 3-4, blz. 200).

²⁾ Zie: „De Kongolese Economie in 1948”, art. cit., blz. 206.

³⁾ Zie: „Bulletin Mensuel d'Informations Générales et Revue des Marchés de la Banque du Congo Belge”, December 1949.

De uitvoer handhaafde zich in 1949 practisch op bijna hetzelfde niveau als dat van 1948.

Terwijl de uitgevoerde hoeveelheid van sommige goederen achteruit ging t.o.v. 1948 (hout en katoen met 9 pCt, palmpittenolie met 19 pCt, palmpitten en kopers met 4 pCt, diamant met 16 pCt, cobalt met 8 pCt, tinerts met 7 pCt) en van andere nagenoeg gelijk bleef (koffie, kopal, zinkerts) is vooral de uitvoer gestegen van rubber (33 pCt), aardnotenolie (80 pCt), palmolie (10 pCt), goud (27 pCt) en tin (17 pCt).

De volgende tabel geeft het aandeel van de belangrijkste uitvoerproducten in de totale uitvoerwaarde weer.

TABEL II

Uitvoer van de belangrijkste producten.

Producten	Waarde (in mln fr)		
	1936/1938 ¹⁾	1948 ²⁾	1949 ²⁾
Katoen	240	1.517	1.395
Palmolie	139	1.246	1.164
Koffie	79	489	562
Palmpitten	118	455	494
Palmpittenolie	—	260	210
Aardnotenolie	—	92	157
Hout	17	144	107
Kopal	33	133	92
Rubber	8	65	92
Koper	566	3.097	2.696
Tinerts	160	774	913
Goud	131	492	479
Cobalt	420	416	528
Diamant	16	296	481
Tin	58	297	438
Zinkerts	1	297	228

¹⁾ f.o.b.-waarden volgens ramingen der Bank van Belgisch-Kongo.
²⁾ voorlopige cijfers.

Gelet op de uitgevoerde hoeveelheid, blijkt uit deze tabel duidelijk, hoe de wereldprijzen van bepaalde goederen t.o.v. 1948 — gemiddeld — zijn gedaald (o.a. voor kopal en palmpitten) en gestegen (o.a. voor koffie en cobalt).

Het aandeel van de verschillende landen in de totale uitvoer is voor 1949 nog niet bekend, daar de uiteindelijke bestemming van de goederen, naar Beira en Lobito in consignatie gezonden, nog niet werd vastgesteld.

b. Invoer.

Zoals wij het voorzagen ⁴⁾ is de invoer aanzienlijk toegenomen t.o.v. 1948. Zoals na de vorige oorlog neemt de invoer van kapitaalgoederen inderdaad steeds toe.

TABEL III

Invoer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Jaren	Hoeveelheid	Waarde (mln fr)	Indexcijfers	
			hoeveelheid	waarde
1936-1938	310	1.023	100	100
1947	578	6.453	186	631 ⁴⁾
1948	718 ¹⁾	8.392	232	820
1949 ²⁾	871 ²⁾	10.346	281	1.011

¹⁾ genaamd netto-gewicht: bruto-gewicht: 756.329 ton in 1948, 916.830 ton in 1949.

²⁾ voorlopige cijfers.

TABEL IV

Invoer van de belangrijkste categorieën goederen.

Rubrieken	Waarde (in mln fr)		
	1936-1938	1948	1949 ¹⁾
Machines en werktuigen	169	1.653	2.162
Voertuigen	91	1.014	1.380
Weefsels	129	1.139	1.321
Metalen en speciale werken	92	1.033	1.245
Kledingstukken	69	283	384
Schepen en boten	17	142	359
Mercerie-artikelen en ijzerwaren	38	362	356
Minerale oliën	45	320	322
Gebruikelijke verpakkingen	38	363	262

¹⁾ voorlopige cijfers.

⁴⁾ Zie: „De Kongolese economie in 1948”, art. cit., blz. 210.

Het aandeel van België in de totale importwaarde nam in 1949 lichtjes toe. Dan, als aan de Kongolese markt na de bevrijding wellicht niet het nodige belang werd gehecht, wordt nu niets onverlet gelaten om op de Kongolese markt meer in te dringen. Verdere vooruitgang is dan ook op dit gebied te verwachten. Vergeleken bij de voorlopige periode is de invoer niet meer over zo veel landen verspreid.

TABEL V

Aandeel in de totale invoerwaarde in pCt.

Landen	1936-1938	1948	1949 ¹⁾
B.L.E.U.	43,7	37,8	39,3
Verenigde Staten	8,1	30,9	27,8
Groot-Brittannië	7,6	10,2	10,5
Zuid-Afrika	1,6	4,5	3,7

¹⁾ voorlopige cijfers.

c. Handelsbalans.

Het voordelig saldo van de handelsbalans neemt in 1949 door de stijging van de invoer verder af. Gelet op de te voorzien stijging van de invoer van kapitaalgoederen, zal het saldo van de handelsbalans zich meer dan waarschijnlijk in dezelfde zin blijven bewegen.

TABEL VI

Buitenlandse handel van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Jaren	Waarde (in mln fr)		
	Uitvoer	Invoer	Saldo
1936-1938	2.124 ¹⁾	1.023	+ 1.101
1947	11.083 ¹⁾	6.453	+ 4.630
1948	11.169 ¹⁾	8.392	+ 2.777
1949 ²⁾	10.967	10.346	+ 621

¹⁾ ramingen op basis van de conventionele f.o.b.-waarden.

²⁾ voorlopige cijfers.

Financiën.

De biljetten en munten in omloop zijn, tijdens het afgelopen jaar, met 250 mln fr gestegen. Anderzijds nam de scripturale geldvoorraad af bij de Bank van Belgisch-Kongo, doch aangezien er voor de deposito's bij de Banque Belge d'Afrique en de Banque Commerciale du Congo geen recente gegevens beschikbaar zijn, kan de totale scripturale geldvoorraad bij het einde van het jaar niet worden bepaald (Zie tabel VII, blz. 389).

De geldomloop is — alle factoren in aanmerking nemend — niet overdreven te noemen. Overigens, een gedeelte van de bankdeposito's wordt buiten Belgisch-Kongo gevormd en moet dan ook buiten beschouwing worden gelaten. Een juiste scheidingslijn trekken is echter, gelet op de nauwe betrekkingen tussen het Belgisch en het Kongolees geldstelsel, bezwaarlijk door te voeren.

De toeneming van de goudvoorraad is voor een groot deel te verklaren door de reëvaluatie tegen de prijs van 56.263,7994 fr per kg fijn goud, teveegebracht door de devaluatie. De daling van de deviezenvoorraad staat zonder twijfel in verband met de vermindering van het positief saldo der handelsbalans, terwijl het kleiner begrotingsoverschot der kolonieën, terwijl het kleiner begrotingsoverschot der kolonieën.

De budgetaire toestand blijft gezond. De gewone begroting voor 1950 vertoont, zoals de voorgaande jaren, een positief — zij het dan ook kleiner — saldo (23 mln fr tegen 102 mln fr voor de begroting voor 1949). Het buitengewone budget voor 1949 vertoont een veel groter deficit dan de voorgaande begrotingen (2.509 mln fr tegen 989 mln fr in 1948), doordat het begin van uitvoering van het tienjarenplan er reeds in tot uiting komt.

Dank zij deze verhoogde credieten konden aldus in 1949 belangrijke openbare werken worden uitgevoerd, inzonderheid de haveninstallaties worden verbeterd en uitgebreid en verschillende bruggen worden aangelegd.

TABEL VII

Voornaamste balansposten van de Bank van Belgisch-Kongo.

(in mln fr)

Datum	Goud	Banktegoed		Wissels op de Kolonie, België en het buitenland	Biljetten en munten in omloop	Credieten op zicht	
		in vreemde deviezen	in fr			Verschillende	Kolonie ¹⁾
30-6-1938	166		286	179	378	470	—
30-6-1939	170		262	249	390	527	—
31-12-1947	746	1.822	811	6.424	1.844	6.287	2.863
31-12-1948	865	1.551 ¹⁾	527 ²⁾	8.449	2.168	7.746	2.612
31-12-1949	1.115	1.123 ¹⁾	424 ²⁾	7.510	2.422	6.665	2.138

¹⁾ banktegoed in het Duitse land.²⁾ banktegoed in België.

De totale investeringen, inclusief de private investeringen, mogen op 5 à 7 mrd fr worden geschat.

Prijzen.

De stijgende tendens van het indexcijfer der levensduurte — enig officieel indexcijfer — bleef in 1949 aanhouden. Vooral de toeneming tijdens het eerste kwartaal was gevoelig: van 249 op 1 Januari 1949 tot 258 op 1 April 1949. Deze stijging bracht overigens, ingevolge aangegane overeenkomsten, een vermeerdering der bezoldigingen van de ambtenaren mede van 5 pCt van 1 April 1949 af.

Algemeen indexcijfer der levensduurte (1 Juli 1935 = 100).

1/1/48	1/4/48	1/7/48	1/10/48	1/1/49	1/4/49	1/7/49	1/10/49	1/1/50
233	239	243	249	249	258	260	261	263

De afschaffing der prijscontrole, verwezenlijkt door het decreet van 11 Augustus 1949, blijkt geen invloed op het prijsniveau te hebben gehad. De provinciegouverneurs blijven evenwel de macht behouden om maximumprijzen op te leggen. Ook de devaluatie van 26 September 1949 blijkt tot nog toe de prijzen van de consumptie-artikelen niet nadelig te hebben beïnvloed.

Besluit.

De economische toestand bleef in 1949 gunstig evolueren. De vermindering van het positief saldo van de handelsbalans moet, gelet op de grote en gewettigde invoerbehoefte aan kapitaalgoederen, geen aanleiding vormen tot ongerustheid. De betalingsbalans, waarover evenwel geen systematische gegevens beschikbaar zijn, vertoont blijkbaar een boni. De Kongolese economie heeft zich ten andere tot nog toe goed aan de overgang van verkopersnaar kopersmarkt en de daarmee gepaard gaande slechter wordende ruilvoet evenals aan de gevolgen van de devaluatie kunnen aanpassen. Men mag dan ook verwachten, zoals Gouverneur-Generaal E. Jungers zulks deed in een op 18 Juli 1949 te Leopoldstad gehouden rede „que l'économie congolaise ne subira pas, sauf événements extérieurs imprévisibles, de bouleversement réel dans un avenir rapproché”⁵⁾.

Mechelen.

Dr M. VAN MEERHAEGHE.

⁵⁾ Discours du Gouverneur-Général E. Jungers, Conseil de Gouvernement du Congo Belge, 1949.

DE FINANCIËN VAN HET COMMUNISTISCHE CHINA.

Nu de post uit Peking weer geregeld begint door te komen, is het mogelijk een beeld te krijgen van de Chinese begroting over 1950 en de problemen, die daaraan zijn verbonden.

In de afdeling economie van het maandblad Nieuw-China (Hsin-hua yüeh-k'an) van 1 Januari 1950 staat hierover een aantal artikelen, voor een groot deel overgenomen uit de dagbladen, en veelal door aanzienlijke regeringspersonen geschreven.

Een van de belangrijkste is een artikel van de Minister van Financiën, Po I-p'o.

Het merkwaardigste feit omtrent de gepubliceerde gegevens is, dat nergens totaalcijfers worden gegeven, slechts worden percentagegewijze getallen genoemd.

De raming van de uitgaven luidt:

Militaire uitgaven	38,8 pCt
Bestuurskosten	21,4 pCt
Kapitaalinvesteringen in Landsbedrijven	23,9 pCt
Cultuur, onderwijs, gezondheidswezen	4,1 pCt
Subsidie aan lokale besturen	2,3 pCt
Rente en aflossing leningen	0,1 pCt
Algemene voorzieningen	9,4 pCt
	100 pCt

Daartegenover worden de volgende inkomsten geraamd:

Grondbelasting	41,4 pCt ¹⁾
Diverse (stedelijke) belastingen	38,9 pCt
Bedrijfsbelasting	17,1 pCt
Liquidatie van voorraden	2,4 pCt
Andere inkomsten	0,2 pCt
	100 pCt

¹⁾ In de vorm van een deel van de oogst, dat moet worden afgestaan.

In de toelichting hierop wordt verklaard, dat inderdaad het percentage der militaire uitgaven (38,8) nog steeds zeer hoog is. Dit is echter een onvermijdelijke noodzakelijkheid, aangezien het een allereerste vereiste is, de overwinning in de strijd te stabiliseren. Van de bestuursuitgaven is een belangrijk deel bestemd voor voorschotten aan lokale autoriteiten, uitgaven voor de eerste termijn van het militair bestuur van de pas bezette gebieden, transportkosten voor de financiële administratie etc., in wezen evenzeer uitgaven, die met de oorlog verband houden.

De basis van de ontwerp-begroting is de oorlogstoestand en consolidatie van de overwinning. Onder deze omstandigheden, redeneert de Minister, valt het percentage van deze uitgaven niet hoog te noemen. Van andere kant, door Maarschalk Li-Chi-shen, is de Regering zelfs geprezen, dat zij erin is geslaagd dit percentage zo laag te houden, omdat onder het bewind van de Kuomintang de militaire uitgaven soms 80 pCt van het budget uitmaakten.

Ook de post bestuurskosten, geeft de Minister van Financiën toe, is zeer hoog. Een aanzienlijk deel daarvan is bestemd voor salarissen van leerkrachten bij het openbaar onderwijs, zowel als diverse uitgaven voor de openbare diensten. Als reden, waarom deze post dermate is gestegen, wordt opgegeven het feit, dat men verplicht is ook de soldaten en onderwijzers, die vroeger in dienst waren, van levensonderhoud te blijven voorzien. Op deze wijze heeft men naar taxatie in 1950 een totaal aantal ambtenaren en militairen, groot 9.000.000, d.w.z. 2 pCt van de gehele bevolking, dat aan het productie-apparaat is onttrokken. De autoriteiten beseffen zeer wel, dat dit een grote last is voor de volksregering, waarvan de onvermijdelijkheid echter moet worden aanvaard. Gehoopt wordt, dat deze mensen binnen één à twee jaar herschoold kunnen worden en ingeschakeld bij het productieproces, zodat de lasten voor de Overheid verminderen.

Hoewel dus de posten militaire- en bestuursuitgaven

60 pCt van de begroting uitmaken, is de levensstandaard van militairen en ambtenaren uiterst laag. De Regering spoort hen echter aan dit nog enige jaren te verdragen terwille van de consolidering der overwinning en opvoering der productie.

Bij het percentage voor de kapitaalinvesteringen wordt aangetekend, dat hoewel het niet hoog is, men daarover onder oorlogsomstandigheden toch niet ontevreden mag zijn. De enorme taak, waarvoor de nieuwe Regering zich geplaatst ziet, blijkt uit de opgave, dat sedert 1937, het jaar waarin de oorlog met Japan op grote schaal feitelijk begon, de economische achteruitgang, volgens haar eigen taxatie, meer dan 50 pCt bedraagt. Dit is een globaal getal, dat de gehele linie betreft: landbouw, industrie, spoorwegen; grote natuurrampen, zoals watersnood en droogte, hebben daartoe ook in aanzienlijke mate bijgedragen. Ondanks de grote armoede van het land, moet toch worden gestreefd naar herstel van het economisch potentieel.

De post voor culturele doeleinden etc. wordt inderdaad laag genoemd, al moesten daarbij feitelijk de onderwijzers-salarissen worden opgeteld, die in de post bestuurskosten is verwerkt.

De oorlogsomstandigheden worden ook hier ingeroepen om deze post in zijn geringe omvang toch te doen appreciëren.

Bij de bespreking van de inkomsten der Regering maakt de Minister van Financiën zijn verontschuldigen, dat een zo hoog percentage van de inkomsten der Regering wederom van de plattelandsbevolking moet komen. Dat deel van de bevolking heeft in de afgelopen jaren zeer grote bijdragen geleverd in mankracht en geld, waarvoor men het grote dank is verschuldigd. De vroeger reeds bevrijde gebieden alléén brengen reeds 21 pCt van de landbouwproductie op. Hoezeer de Minister het ook betreurt, toch kan onder de tegenwoordige omstandigheden de belastingdruk niet worden vermindert.

De stedelijke directe belastingen kunnen echter in beginsel een groter deel van de inkomsten der Regering opbrengen. Als grote hinderpalen staan hiervoor echter voorlopig in de weg het feit, dat enerzijds sedert de bevrijding het economisch leven in de steden zich veelal nog niet voldoende heeft hersteld, anderzijds, dat er groot gebrek aan geschoolde arbeiders bestaat. Onder deze belastingen zijn er verschillende, die op de consument kunnen worden verhaald, zoals zoutbelasting, douanerechten, omzetbelasting, slachtbelasting, etc. Het merendeel der consumenten bestaat uit boeren; teneinde dit enigszins te redresseren, zo verklaart de Minister, zullen de obligaties der (gedwongen) lening in hoofdzaak in de steden moeten worden geplaatst.

Tenslotte spoort de Minister de gehele bevolking tot zuinigheid en efficiëntie aan, teneinde de begroting reëel te doen worden, en de lasten geduldig te dragen. Er bestaat nl. een groot begrotingstekort, waaromtrent de heer Ch'en-Yün, vice-president van de bestuursraad en anderen in artikelen in hetzelfde nummer van genoemd tijdschrift enige mededelingen doen.

De uitgaven der Regering worden nl. volgens de raming slechts voor 81,3 pCt door de inkomsten gedekt. Voor een deel, 38,4 pCt zal in dit tekort worden voorzien door uitgifte van een obligatielening totaal groot ca U.S. \$ 200 mln (volgens buitenlandse schatting); de rest van het tekort zal door uitgifte van papier worden gedekt.

Indien dit bedrag juist is, kan men zich enig denkbare vormen van de bedragen op de begroting. Op deze wijze kan men dus van 18,7 pCt (100 — 81,3) 38,4 pCt = bijna 7,2 pCt van de begroting dekken, hetwelk dus ongeveer U.S. \$ 200 mln zou bedragen, d.w.z. 1 pCt der begroting is ongeveer U.S. \$ 28 mln. Het totale tekort zou dus ruim U.S. \$ 500 mln bedragen op een begroting van ongeveer U.S. \$ 2½ mrd.

Uiteraard brengt deze methode van financiering inflatie en prijsstijging mede, die in de loop van 1949 zich reeds duidelijk hebben afgetekend.

In April was het prijspeil reeds met 100 pCt gestegen, in Juli opnieuw en nogmaals met een zelfde percentage in October, nadat in de twee voorafgaande maanden enige stabilisatie was ingetreden.

Openlijk verklaarden de autoriteiten, dat de sterk vermeerderde bankbiljettencirculatie daarvan de oorzaak was.

Het begrotingstekort, dat daaraan ten grondslag ligt, is veroorzaakt door de voortgaande militaire maatregelen en het grote leger van militairen en ambtenaren, oorspronkelijk ongeveer zeven miljoen, doch in de loop van dit jaar waarschijnlijk ongeveer de bovengenoemde negen miljoen.

Zich bewust van de onvermijdelijkheid van de prijsstijging, stelt de Regering zich ten doel, die stijging zo geleidelijk mogelijk te doen plaatsvinden, door geregeld voorraden naar de grote steden te zenden, teneinde speculatie tegen te gaan.

Opvoering van de productie, vooral in de nieuw bezette gebieden, is het parool der Regering. Daartoe zullen ook op grote schaal soldaten bij de landbouw worden ingeschakeld.

Een radicale oplossing van de moeilijkheden wordt echter niet aanstonds verwacht en zal enige jaren in beslag nemen. De inmiddels uitgebroken hongersnood, alsmede de raids en bombardementen van Chiang Kai-shek's strijdkrachten, zullen de moeilijkheden aanzienlijk hebben doen toenemen.

De overwinningsslening zal overigens, volgens de officiële mening, enige mate van prijsstabilisering te wege brengen. Het is nl. in wezen een gedwongen lening, die aldus enigermate als geldzuivering moet werken. Het bedrag wordt niet in geldeenheden uitgedrukt, slechts 200 miljoen „delen” zullen worden uitgegeven. Daarvan moeten in 1950 worden geplaatst in

Oost-China	45.000.000
Centraal- en Zuid-China	30.000.000
Zuidwest-China	7.000.000
Noord-China	15.000.000
Noordwest-China	3.000.000
	100.000.000

De tweede tranche zal in 1951 worden uitgegeven. De lening heeft een looptijd van 5 jaar en draagt 5 pCt rente.

De prijs der obligaties wordt vastgesteld door de Chinese Volksbank, drie maal per maand. Zij is gelijk aan die van 6 kilo rijst (in Tientsin, een soort gerst), anderhalf kilo tarwemeel, vier voet witte stof of zestien kilo houtskool. Voor de berekening hiervan neemt men een „weighted average” van de groothandelsprijzen in Shanghai, Tientsin, Hankow, Singan, Canton en Ch'ungking; de vermenigvuldigingsfactor voor deze steden is respectievelijk: 45, 20, 10, 10, 5 en 10.

De obligaties zijn in coupures van 1, 10, 100 en 500 delen. De eerste uitloting zal plaats hebben op 31 Maart 1951, wanneer 10 pCt zal worden afgelost. In de navolgende jaren 15 pCt, 20 pCt, 25 pCt en 30 pCt. Het bedrag der aflossing voor iedere obligatie wordt wederom vastgesteld door de Chinese Volksbank.

De obligaties mogen niet als ruilmiddel worden gebruikt noch als onderpand voor beleningen bij de banken; er mag voorts niet in worden gespeculeerd.

Een groot probleem is voorts de plaatsing der obligaties; de praktijk heeft uitgewezen, dat die met zeer grote moeilijkheden gepaard gaat.

Hoewel het in het algemeen niet de bedoeling is, dat het platteland aan de lening deelneemt, zijn daarop uitzonderingen mogelijk, zoals eventuele bedrijven en bedrijfjes, welgestelde oud-ambtenaren etc.

Of het de Regering zal gelukken haar programma inzake de financiën ten uitvoer te brengen, staat te bezien.

Persberichten getuigen van grote weerstand bij de

stedelijke bevolking, die een naar hun gevoel te groot deel der lening moet opnemen. De catastrofale hongersnoden en de raids van Chiang Kai-shek's strijdkrachten op de kust, tonen evenwel, dat de Regering niet ten onrechte van een oorlogstoestand is uitgegaan bij haar berekeningen.

Djakarta.

M. H. v. d. VALK.

INGEZONDEN STUK.

OMZETBELASTING EN DE CONCURRENTIEVERHOUDINGEN IN DE BOUWNIJVERHEID.

De Nederlandse Bond van Bouwondernemers te 's-Gravenhage schrijft ons:

Het heeft de opmerkzaamheid getrokken, dat Drs P. A. Eterman in zijn artikel „Omzetbelasting en de concurrentieverhoudingen in de bouwnijverheid”, opgenomen in „Economisch-Statistische Berichten” van 7 December 1949, No 1700, juist aan de vraag, welke primair in de aanhef gesteld wordt, nl. verricht een betonfabrikant — in verband met het bepaalde in artikel 2, eerste lid, no 2, letter e van het Besluit op de Omzetbelasting 1940 — ter zake van het beschikken over zelfvervaardigde betononderdelen ten behoeve van het door hem aan zijn opdrachtgever op te leveren gebouw een levering in de zin van dit besluit, niet die aandacht heeft besteed, welke zij vanwege de in dit artikel neergeschreven gevolgtrekkingen alleszins verdient. In het betoog van de geachte schrijver wordt er nl. van uitgegaan, dat de heffing van de omzetbelasting ten aanzien van de bouw uit genormaliseerde onderdelen op eenzelfde wijze dient plaats te hebben als bij de traditionele bouw in het bouwbedrijf.

Het is echter zeer de vraag, of de zgn. montagebouw, indien hij door een betonfabrikant wordt verricht, voor de toepassing van eerder genoemd Besluit met de traditionele bouw gelijk te stellen is en derhalve ook als een oplevering van onroerend goed is aan te merken. Het antwoord op deze vraag is nl. bepalend voor de al dan niet toepasselijkheid van de te berde gebrachte bepaling van letter e van hogergenoemd artikel van het Besluit op de verrichtingen van de zelf monterende betonfabrikant. Het gaat in eerste instantie dan ook om het antwoord op de vraag, of de zelf monterende fabrikant van betononderdelen ingevolge de bestaande bepalingen het op de grond van een ander gemonteerde gebouw als een werk in onroerende staat c.q. als een werk in roerende staat oplevert.

Ter uitvoering van de tussen de betonfabrikant en de eigenaar van de grond gesloten overeenkomst van aanneming van werk, worden de door eerstgenoemde vooraf in zijn fabriek pasklaar gemaakte betononderdelen geleidelijk op de grond van de ander aangebracht, waarbij dan de gebezigde betononderdelen aan de eigenaar van de grond door natrekking overgaan. Hoewel hier geen eigendomsoverdracht, doch een eigendomsovergang door natrekking aanwezig is, behoeft dit nog niet een dienst in de zin van het Besluit te zijn.

Ofschoon het in onderdelen op de grond van een opdrachtgever aangevoerde en vervolgens aldaar in elkaar gezette gebouw niet als roerend goed in de handel is; wil het ons niettemin voorkomen, dat de heffing van de omzetbelasting hier ingevolge de bestaande bepalingen zal kunnen geschieden als werd zulk een gebouw in roerende staat opgeleverd. Immers, anders dan bij de traditionele bouw wordt het geheel in pasklare onderdelen op de grond van de opdrachtgever aangevoerde gebouw eerst bij zijn gebruik onroerend. Dit brengt evenwel niet met zich, dat de heffing van de belasting kan geschieden als werden deze in de bedrijven van de betonfabrikant pasklaar gemaakte gebouwen in onroerende staat opgeleverd. Integendeel, zij worden evenals uit genormaliseerde onderdelen vervaardigde directieketen, tuin- en kampeerhuisjes, stalen gebouwtjes, loodsen, garages e.d. naar onze mening

in roerende staat geleverd, zodat van montagebouw door een betonfabrikant de heffing van de omzetbelasting als van roerende goederen zal moeten plaatsvinden.

Dienovereenkomstig is de zelf monterende betonfabrikant omzetbelasting verschuldigd, ter hoogte van drie ten honderd van de aannemingsom, indien opgeleverd aan een ondernemer en is hij 6 pCt omzetbelasting verschuldigd, indien opgeleverd aan een niet-ondernemer.

Daarentegen is de traditionele bouwondernemer ongeacht de kwaliteit van zijn opdrachtgever wegens de oplevering van een werk in onroerende staat steeds 3 pCt omzetbelasting verschuldigd over de verkregen vergoeding. In bepaalde gevallen, nl. indien ten behoeve van het bouwwerk wordt beschikt over zelfvervaardigde, als roerende goederen in de handel zijnde, onderdelen, is deze bouwondernemer als gevolg van het bepaalde in letter e van artikel 2 tevens 3 pCt omzetbelasting verschuldigd van de aan deze onderdelen wettelijk toe te kennen prijs.

Voorts lijkt ons de bewering van de geachte schrijver, dat de gecumuleerde omzetbelasting bij de zelf monterende betonfabrikant en traditionele metselbouw practisch dezelfde (absolute) druk uitoefent, niet juist. Alle uitgangsgroestoffen, welke voor de twee bouwwijzen nodig zijn, hebben niet dezelfde aard en hetzelfde karakter. Het is overigens de vraag, of de druk van de gecumuleerde belasting bij de zelf monterende betonfabrikant en de traditionele betonbouw wel in alle gevallen dezelfde absolute druk uitoefent.

Ook moge er op worden gewezen, dat de strekking van de gewijzigde Resolutie, dd. 16 April 1942, no 111, is, dat heffing van omzetbelasting op grond van art. 2, eerste lid, no 2 letter e, bij oplevering van een werk in onroerende staat aan ondernemers, eveneens achterwege dient te blijven in die gevallen, waarin de goederen, over welke ten behoeve van onroerend goed wordt beschikt, gewoonlijk door de vervaardiger zelf worden aangebracht aan het onroerend goed. De zelf monterende betonfabrikant zou, indien hij, zoals de geachte schrijver veronderstelt, doch dezerzijds wordt bestreden, geacht moet worden een werk in onroerende staat aan een ondernemer op te leveren, wegens het beschikken over zelf vervaardigde betononderdelen o.i. alleen dan omzetbelasting verschuldigd zijn, indien de betreffende betononderdelen in roerende staat in de handel zijn en gewoonlijk niet door de betonfabrikant zelf aan onroerend goed worden aangebracht. Bij oplevering aan niet-ondernemers kan evenwel geen beroep op de vrijstelling van deze gewijzigde Resolutie worden gedaan.

Ten aanzien van de gesignaleerde ongelijkheid in de heffing van de belasting van de houten modellen bij de betonfabrikant en de bekistingen van de traditionele betonbouwer wordt opgemerkt, dat in beginsel alle vormen van aanwending door een fabrikant van goederen uit zijn bedrijf vallen onder de werking van artikel 3, letter f. Nochtans is wel gebleken, dat deze bepaling niet op het voor bedrijfsdoeleinden beschikken over goederen, welke de fabrikant niet zelf vervaardigt met de bedoeling zich op die wijze goederen te verschaffen, welke hij anders van elders zou moeten betrekken, betrekking heeft.

Van de traditionele betonbouwer zal uiteraard toch moeilijk kunnen worden gezegd, dat deze de benodigde bekistingen vervaardigt met het vooropgezette doel om ze niet als roerende „productiemiddelen” van andere ondernemers behoeven te betrekken. Verder wijken de vervaardigingswijze en — zij het dan in mindere mate — het gebruik van de houten modellen van de betonfabrikant nog al wat van die van de bekistingen van de traditionele betonbouw af.

Indien het bij de Tweede Kamer thans in behandeling zijnde wetsontwerp „Verhoging en technische wijziging van de omzetbelasting” wordt aangenomen, dan zal als gevolg van de wijziging van letter f van artikel 2 de betonfabrikant naar onze mening over zijn zelf vervaardigde

houten modellen eveneens geen omzetbelasting meer verschuldigd zijn.

Wij menen, dat aan de bezwaren van de montagebouw, gegrond op zekere ongelijkheid in de heffing van de omzetbelasting, niet die betekenis voor het veroveren van de markt in de bouwnijverheid mag worden toegekend, als de geachte schrijver het in zijn artikel wil doen voorkomen.

Naschrift.

Uitgaande van het standpunt, dat op dit ogenblik door de Minister van Financiën wordt ingenomen, dat ter zake van het beschikken over zelf vervaardigde onderdelen voor de montagebouw omzetbelasting verschuldigd is, heb ik mij er niet zozeer op toegelegd de juridische juistheid van dit standpunt te bestrijden, doch heb ik voornamelijk de economische bezwaren aangevoerd, welke tegen dit standpunt bestaan. De juridische argumenten van de Nederlandse Bond van Bouwondernemers tegen deze berekening der omzetbelasting neem ik gaarne over, doch zij worden tot mijn spijt tot nu toe blijkbaar door de Minister niet op volle waarde geschat.

Wat betreft de gelijke druk der gecumuleerde omzetbelasting bij de traditionele metselbouw en de betonmontagebouw moge ik er op wijzen, dat niet zozeer de aard der grondstoffen, doch het aantal en de aard der markten, via welke deze bij de uiteindelijke verwerker komen, bepalend is voor het bedrag der gecumuleerde omzetbelasting. De zeer geringe verschillen, die hier mogen bestaan, tasten niet mijn bewering aan, dat van deze zijde geen compensatie voor de betonmontagebouw is te verkrijgen.

Dat er technische verschillen bestaan tussen de traditionele betonbekistingen en de bij de vervaardiging van geprefabriceerde betonelementen voor montagebouw gebruikte houten modellen, doet niet af aan het feit, dat het in beide gevallen niet mogelijk is en althans niet gebruikelijk, om deze door derden te laten vervaardigen. Een verschil in heffing der omzetbelasting tussen deze beide werkwijzen heeft dan ook geen economische grond.

Kampen.

Drs P. A. ETERMAN.

AANTEKENING.

HET VERLOOP DER INDUSTRIALISATIE.

Men schrijft ons:

Het wordt langzamerhand steeds meer gemeen goed, dat verdere industrialisatie voor ons land noodzakelijk is, teneinde een bestending van de werkgelegenheid op hoog niveau te waarborgen.

De meeste ouders in ons land weten nu, dat de toekomst van hun kinderen voor een belangrijk deel afhangt van het slagen der industrialisatie. De militairen, die uit Indonesië terugkeren, beseffen of zullen gaan beseffen, dat hun toekomstmogelijkheden grotendeels bepaald worden door de mate van verdere industrialisatie. En ook de jongeren, die de school gaan verlaten en op het punt staan in het arbeidsproces te worden opgenomen, hebben gehoord of zullen ondervinden, dat hun toekomst kan staan of vallen met het weislagen van de industrialisatie.

In het licht hiervan behoeft het geen verwondering te wekken, dat in steeds breder lagen van onze bevolking belangstelling ontstaat voor de vraag, hoe de industrialisatie verloopt. Is de ontwikkeling in dit opzicht gunstig en kan de toekomst met vertrouwen worden tegemoet gezien? Of zijn er redenen voor bezorgdheid?

Het is de verdienste van de rede, die de heer Winsemius, Directeur-Generaal voor de Industrialisatie, op 23 Februari jl. heeft gehouden voor het Departement Rotterdam van de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel, dat hierin op bovenstaande vragen althans ten

dele een antwoord wordt gegeven. Wanneer men, aldus de heer Winsemius, uitgaat van een gelijk gemiddelde voor de gewenste industriële investeringen gedurende ieder der jaren tot midden 1952, dan bedroeg de realisering in 1948, 1949 en het tweede halfjaar 1949 resp. 78 pCt, 92 pCt en bijna 100 pCt. „Door aan minstens 60.000 arbeiders een nieuw werkgelegenheid te verschaffen, heeft de industriële sector gedurende de laatste anderhalf jaar het haar toegewezen aandeel ruim genomen. Hetzelfde is vrij stellig het geval met de vergroting van de industriële productie, welke vergeleken met 1948 zeker een stijging van ca 10 pCt liet zien”.

De ontwikkeling tot dusverre kan derhalve niet onbevredigend worden genoemd. Vraagt men zich af, hoe de heer Winsemius de toekomstige ontwikkeling der industrialisatie beoordeelt, dan is hierover in zijn rede — getiteld „De industrialisatie gedurende het afgelopen jaar” — nog het volgende te vinden. „Slechts voor het eerste halfjaar 1950 kan worden gezegd, dat het niet onwaarschijnlijk is, dat de industriële investeringen niet beneden het niveau van het laatste halfjaar 1949 zullen liggen”. En voorts: „... de realisatie van de industriële investeringen verschafft de bevestiging van de mening van de Minister van Economische Zaken, (dat het) van te weinig vertrouwen in de krachten, die in ons volk aanwezig zijn, blijkt (geeft), indien men het einddoel bij voorbaat onuitvoerbaar verklaart”.

Het is de bedoeling hier in het kort na té gaan, in hoeverre de beschikbare gegevens bij verdere analyse enig meerder houvast kunnen geven met betrekking tot de naaste toekomst.

Wanneer men nagaat, welke gegevens voor dit onderzoek nodig zouden zijn, dan blijkt, dat op dit gebied tot dusver weinig cijfers zijn verzameld resp. gepubliceerd.

1. In de eerste plaats zou het nodig zijn over een statistiek te beschikken, welke een inzicht geeft in de investeringsplannen zowel voor de industrie in haar geheel als per industrietak, bijv. voor het jaar 1950. Zodanige gegevens zijn tot dusver niet in ons land gepubliceerd;

2. in de tweede plaats zou nagegaan moeten worden, in welke mate in totaal en per industrietak tot uitvoering van industriële investeringsplannen wordt overgegaan. Met andere woorden: voor welke bedragen bestelt de industrie bijv. van kwartaal tot kwartaal investeringsgoederen, hetzij in het binnenland hetzij in het buitenland. Ook gegevens hierover zijn in ons land niet gepubliceerd.

Zo zou bijv. uit de afgegeven invoervergunningen voor investeringsgoederen met industriële bestemming een index samengesteld kunnen worden, aangevend het verloop van de bedragen, welke voor dit doel in het buitenland zijn of worden geplaatst. Dat uit dergelijke gegevens slechts een min of meer betrouwbare index en niet een volledig beeld van het verloop der bestellingen in het buitenland kan worden verkregen, houdt verband met de omstandigheid, dat, blijkens de praktijk, geenszins alle afgegeven invoervergunningen ook inderdaad tot bestellingen in het buitenland leiden.

Voorts zou uit het verloop van de ordeportefeuille van bijv. machinefabrieken, voor zover deze betrekking heeft op bestellingen van de industrie, een indruk verkregen kunnen worden van de bedragen, welke de industrie aan investeringsgoederen in het binnenland bestelt. Een dergelijke enquête bestaat hier te lande echter nog niet;

3. tenslotte zou nagegaan moeten worden, in welk tempo de industrialisatie zich realiseert, d.w.z. voor welke bedragen de industrie investeringsgoederen uit binnen- en buitenland heeft ontvangen.

Wat betreft de afleveringen c.q. ontvangsten van investeringsgoederen uit het binnenland, kunnen hoogstens aan de hand van het gepubliceerde materiaal schattingen gemaakt worden met betrekking tot het totaal bedrag, dat in een zekere periode aan investeringsgoederen aan de

industrie is afgeleverd; een splitsing van dit bedrag over de afzonderlijke bedrijfstakken, waarvoor deze investeringsgoederen bestemd zijn, is helaas niet mogelijk.

Het meeste houvast — en voor ons onderzoek per bedrijfstak zelfs het enige houvast — geven de cijfers van de invoerstatistiek van het C.B.S., zij het ook, dat hieruit alleen schattenderwijs een totaalbeeld kan worden samengesteld, terwijl een splitsing naar bedrijfstakken, waarvoor de ingevoerde investeringsgoederen bestemd zijn, slechts ten dele mogelijk is.

Beziez men het zgn. „industrialisatieschema” voor de periode van 1 Januari 1948 tot 1 Juli 1952, dan blijkt — wanneer men de openbare nutsbedrijven buiten beschouwing laat —, dat het in het bijzonder de metaalnijverheid en de chemische nijverheid (incl. de aardolie-industrie) zijn, waarvan verwacht wordt, dat zij een belangrijk aandeel in de industrialisatie voor haar rekening zullen nemen.

Helaas zijn alleen t.a.v. de metaalnijverheid gegevens in de invoerstatistiek van het C.B.S. te vinden, welke een indruk kunnen geven van het verloop van de industrialisatie van deze tak van nijverheid, gemeten aan het verloop van de ingevoerde investeringsgoederen.

TABEL I.

Invoer van mechanisch aangedreven gereedschapswerktuigen voor metaalbewerking¹⁾.

	1948	1949
	(in mln gld)	
1e kwartaal	13,0	13,0
2e „	13,9	10,1
3e „	11,1	8,9
4e „	10,2	10,6
Totaal	48,2	42,6

¹⁾ Statistiekposten nos 849001 t/m 848005. Het leeuwendeel van de onder deze posten geregistreerde invoer is voor de metaalindustrie bestemd.

Bovenstaande cijfers geven een dalende tendentie te zien. Deze daling geeft te meer aanleiding tot bezorgdheid, aangezien aan de invoer van investeringsgoederen voor

de metaalindustrie steeds een hoge prioriteit is verleend, zodat de daling in 1949 niet of nauwelijks aan mogelijke invoerbeperkende maatregelen kan worden toegeschreven. In hoeverre deze daling verklaard kan worden door eventueel toegenomen leveringen van de binnenlandse machine-industrie kan niet worden nagegaan.

Voor de chemische industrie zijn geen gegevens beschikbaar, doch wie zijn oor te luisteren legt kan niet aan de indruk ontkomen, dat ook in deze tweede bedrijfstak, welke voor de industrialisatie zo belangrijk is, bezwaarlijk van een toenemende neiging tot investering kan worden gesproken. Het verzamelen van gegevens dienaangaande c.q. het publiceren van beschikbaar cijfermateriaal zou in dit opzicht derhalve van groot belang zijn voor het vormen van meer gefundeerde verwachtingen over het toekomstig verloop der industrialisatie.

Ten aanzien van de overige bedrijfstakken geven de invoercijfers betreffende investeringsgoederen een beeld voor de textiel-, papier-, grafische-, meel-, huiden- en leder-, hout-, steen- en glasindustrie (Zie tabel II).

Over het algemeen blijkt het beeld niet ongunstig te zijn. Een vraag blijft intussen, in hoeverre achterstallige investeringen, welke tengevolge van invoerbeperkingen niet eerder konden plaatsvinden, het beeld voor 1949 hebben geflatteerd. Met andere woorden: is hier sprake van een opgaande lijn of moet binnen afzienbare tijd met een teruggang rekening worden gehouden?

Samenvattend kan worden gezegd, dat het tot dusver beschikbare gepubliceerde cijfermateriaal ten aanzien van het verloop van de voor ons land zo belangrijke industrialisatie uitermate schaars is. Het beeld, dat hieruit verkregen kan worden, is niet voldoende voor het vormen van een oordeel over de verwachtingen voor de naaste toekomst. De cijfers betreffende de metaalindustrie geven enige reden voor bezorgdheid. Verzameling, resp. publicatie van gegevens over investeringsplannen en het verloop der bestellingen van investeringsgoederen met industriële bestemming zou zeer gewenst zijn.

Tenslotte volgt hieronder nog een overzicht van de landen van herkomst der ingevoerde machines, bestemd voor de hierboven besproken industrietakken (Zie tabel III).

Het meest opmerkelijke in deze staat is de snelle stijging van de invoer van machines uit Duitsland, welke in 1949 bijna verdrievoudigde ten opzichte van 1948.

TABEL II.

Invoer van machines (in mln gld) voor de:

	Textiel-industrie		Papier-industrie		Grafische industrie		Meel-industrie		Huiden- en leder-industrie		Hout-industrie		Steen- en glas-industrie	
	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949
1e kwartaal	7,0	11,4	0,9	1,4	1,2	1,7	0,4	0,7	0,6	0,7	0,3	0,3	0,2	0,2
2e „	7,8	7,6	1,0	2,2	1,6	2,5	0,6	1,1	0,7	0,6	0,4	0,2	0,1	0,2
3e „	9,1	9,2	2,1	2,4	1,4	2,8	0,3	1,7	0,8	0,3	0,5	0,3	0,1	0,1
4e „	9,5	10,7	2,0	2,6	1,3	3,7	0,9	1,4	0,6	0,5	0,3	0,2	0,1	0,1
Totaal	33,4	38,9	6,0	8,6	5,5	10,7	2,2	4,8 ¹⁾	2,7	2,2 ¹⁾	1,5	1,0	0,6	0,6

¹⁾ Verschil door afronding.

TABEL III.

Herkomst der ingevoerde machines bestemd voor de:

	Machine-industrie		Textiel-industrie		Papier-industrie		Grafische industrie		Meel-industrie		Huiden- en leder-industrie		Hout-industrie		Steen- en glas-industrie		Totaal	
	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949	1948	1949		
	(in miljoenen guldens)																	
België	7,4	5,8	4,4	6,1	0,3	0,9	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,5	0,3	0,2	0,2	13,5	13,8	
Duitsland	0,8	3,9	1,9	4,9	1,3	2,7	0,6	2,0	—	0,1	0,4	0,8	—	0,1	0,2	5,0	14,7	
Engeland	10,2	9,5	16,0	15,2	0,9	1,0	1,8	2,7	1,2	1,4	0,4	0,4	0,1	—	0,1	30,7	30,3	
Frankrijk	1,4	1,4	1,1	1,8	0,6	0,6	0,2	0,4	0,2	—	0,1	0,1	—	—	—	3,6	4,3	
Verenigde Staten	13,9	14,0	3,4	3,5	0,7	1,6	1,4	3,1	—	—	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	20,1	22,6	
Zwitserland	5,2	3,2	4,9	4,8	0,9	0,5	0,6	0,9	0,6	3,0	0,3	0,1	0,4	—	—	12,9	12,6	
Overige landen	9,3	4,8	1,7	2,6	1,4	1,3	0,7	1,4	0,1	1,0	0,5	0,3	0,5	0,1	—	14,6	11,2	
Totaal	48,2	42,6	33,4	38,9	6,0	8,6	5,5	10,7	2,3	4,8	2,7	2,2	1,5	1,0	0,6	100,2 ¹⁾	109,4 ¹⁾	

¹⁾ Verschil door afronding.

INTERNATIONALE NOTITIES.

DE WERELDGRAANOOGST.

De graanproductie, over de gehele aarde gerekend, heeft het vooroorlogse peil weer bereikt. Wat tarwe en vooral wat mais betreft, was de opbrengst in 1948/49 zelfs aanzienlijk groter.

Dit blijkt uit bijgaande tabel, die het Deense vakblad „Landbruksraadets Meddelenser” heeft samengesteld uit een reeks buitenlandse statistische publicaties. Van de voornaamste graangewassen zijn de gegevens over de oogstjaren 1948/49 en 1949/50 verzameld en vergeleken met het gemiddelde van de jaren 1935/36 tot en met 1939/40.

De cijfers van ieder oogstjaar hebben voor het Noordelijk halfrond betrekking op de opbrengst, die werd verkregen voor het einde van het eerstgenoemde jaar; voor het Zuidelijk halfrond op de oogst van het begin van het daaropvolgende jaar. Hieruit volgt, dat de cijfers voor het Zuidelijk halfrond voor 1949/50 in meer of mindere mate op schattingen berusten.

Zoals uit de tabel blijkt, is de oogst in 1949/50 dooreengenomen kleiner dan in het daaraan voorafgegane jaar en ongeveer even groot als die in de vooroorlogse jaren. De maisproductie evenwel is 20-25 pCt groter.

Opmerkelijk vooral is de sterke toeneming van de mais- en tarwe-opbrengsten van Noord-Amerika. Vóór de oorlog produceerde dit gebied 18-19 pCt van de wereldproductie van tarwe en ongeveer de helft van die van mais. In 1948/49 en ook in 1949/50 evenwel steeg het aandeel van Noord-Amerika in de totale productie van tarwe tot één vierde en dat in die van mais tot niet minder dan 65 pCt.

De vooruitgang in de opbrengst aan granen is dan ook nagenoeg uitsluitend toe te schrijven aan de sterk gestegen Noord-Amerikaanse oogsten. Daarentegen is in Europa het peil van voor de oorlog nog steeds niet bereikt. Dit geldt zowel voor West-Europa als voor de Sovjet-Unie.

De wereldoogst van granen.

Gebied	Oogstjaar	Oogstopbrengst in 1.000 ton.				
		Tarwe	Mais	Rijst	Gerst	Flaver
Noord-Amerika	1935/36-39/40	29.560	61.850	1.268	7.206	20.095
	1948/49	46.274	98.044	2.240	10.407	26.890
	1949/50	41.129	89.789	2.313	7.838	23.827
Zuid-Amerika	1935/36-39/40	7.649	14.605	1.814	827	900
	1948/49	7.349	12.065	3.439	1.000	842
	1949/50	7.485	11.938	3.665	1.023	726
Europa (zonder Rusland)	1935/36-39/40	43.415	17.730	1.085	14.520	23.301
	1948/49	39.605	17.272	1.124	13.715	19.675
	1949/50	39.877	16.764	1.122	14.695	19.965
Sovjet-Unie	1935/36-39/40	33.753	4.318	(318)	9.252	16.915
	1948/49	27.900	3.429	—	6.857	11.325
	1949/50	29.942	3.556	—	6.750	11.253
Azië	1935/36-39/40	40.803	15.494	142.570	16.610	1.394
	1948/49	43.361	14.859	143.842	16.654	1.394
	1949/50	40.285	15.113	139.690	15.239	1.205
Afrika	1935/36-39/40	3.892	6.477	2.240	2.634	319
	1948/49	4.000	6.350	3.517	2.787	319
	1949/50	4.246	6.985	3.476	2.939	363
Stille Zuidzeelanden	1935/36-39/40	4.814	188	55	274	390
	1948/49	5.313	157	92	420	520
	1949/50	5.324	152	114	455	444
De gehele wereld	1935/36-39/40	163.700	120.700	149.400	51.300	63.400
	1948/49	173.800	152.200	154.600	51.800	61.000
	1949/50	168.300	144.300	150.700	49.000	57.800
Indexcijfer (1935/36-39/40=100)	1948/49	106	125	103	101	96
	1949/50	103	120	101	96	91

MOEILIKHEDEN BIJ DUITSLANDS INTERZONALE HANDEL.

In West-Duitsland wordt beraadslaagd, welke houding moet worden aangenomen tegenover de wens van de auto-

riteiten in de Sovjet-zone om de interzonale overeenkomst van Frankfort te schorsen. Voorts houdt men zich bezig met de toekomstige ontwikkeling van de interzonale handel. Deze laatste ontwikkelt zich nl. niet gunstig en het ziet er naar uit, dat de goederenruil van wederzijds 300 miljoen „Verrechnungseinheiten”, welke men zich bij de overeenkomst had voorgesteld, aan het einde van de geldigheidsduur — eind Juni — niet zal worden gehaald, aangezien tot nu toe slechts omzetten tot een bedrag van 50 à 65 miljoen hebben plaats gevonden.

De Sovjet-zone heeft tot nu toe kans gezien met behulp van haar arsenaal aan contrôles en bureaucratische vertragingen het handelsverkeer zo te leiden, dat praktisch slechts goederen van bijzonder belang uit West-Duitsland werden betrokken, terwijl de afzet van Westduitse eindfabrikaten en minder belangrijke goederen door weigering der betalingstoestemming en andere moeilijkheden werd belemmerd. Anderzijds werd de levering van niet-essentiële eindfabrikaten uit Oost-Duitsland geforceerd, terwijl de overeengekomen leveringen van o.a. mijnhout en aardappelen achterwege bleven. Wat langs legale weg niet kon worden verkregen, verschafte de Sovjet-zone zich langs omwegen, waarbij West-Duitsland werd overstromd met artikelen tegen dumpingprijzen.

Deze illegale handel wordt begunstigd door een betreurenswaardig gebrek aan discipline in West-Duitsland, waar men, ter wille van de afzet in de Sovjet-zone, tot credietverlening op grote schaal bereid is en op compensaties met dumpinggoederen in gaat. Hierdoor wordt de legale interzonale handel doorkruist en in discredit gebracht en de positie van de „Treuhandstelle” voor de interzonale handel ondermijnd, zodat het deze instelling onmogelijk is het economisch overwicht van het Westen tegenover het handelsmonopolie van het Oosten te doen gelden. Op een door de Staat geleide aankoop van essentiële goederen uit West-Duitsland zonder gelijkwaardige tegenprestaties kan men, aldus „Der Volkswirt” van 5 Mei jl., slechts d.m.v. een centrale contrôle op de goederenruil door de Overheid en niet door liberale en gedecentraliseerde handel wat krijgen.

Daarom moet in de toekomst de contrôle op het goederenverkeer met de Sovjet-zone worden verscherpt en meer bij de „Treuhandstelle” worden gecentraliseerd, tenminste, wanneer men de overeenkomst van Frankfort nog wil uitvoeren en men zich van een wederzijds gelijkwaardig goederenverkeer wil verzekeren. Een verlenging of zelfs een schorsing van de overeenkomst zou alleen dan moeten worden overwogen, indien de Sovjet-zone haar achterstallige leveringen en daarmede haar verrekenings-schuld minstens ten dele afdraagt en wanneer zij de oude leveringsverdragen van vóór de overeenkomst erkent en vereffent. In geen geval mag, aldus genoemd blad, door het vasthouden aan liberale handelsvormen aan het handelsmonopolie van de Sovjet-zone verdere gelegenheid worden geboden van deze liberale methode tot schade van de gehele Westduitse economie misbruik te maken.

DE ENGELSE NOODWONINGEN.

Met het bekendmaken van de uiteindelijke kosten van de 156.623 Engelse noodwoningen is, aldus „The Economist” van 29 April jl., het eerste hoofdstuk van de geschiedenis dezer woningen afgesloten. Deze kosten beliepen in totaal £ 201 mln, of bijna £ 1.300 per woning en dit is, zo zegt genoemd blad, een hoge prijs voor een huis, dat volgens de plannen slechts tien jaar meegaat en dat zo bedroevend heeft gefaald in zijn taak om de kloof tussen het einde van de oorlog en de inschakeling van een programma voor blijvende woningen te overbruggen. De zgn. „pre-fabs” zullen in de geschiedenis worden geboekstaafd als voorbeeld van een programma, dat te laat, te langzaam en te duur was.

In zijn oorspronkelijke ontwerp was het voorstel om

noodwoningen te bouwen niet anders dan goed te noemen, maar het in 1945 genomen besluit om het stalen huis, waarvoor reeds in 1944 orders en prototypes waren ge- „planned”, te vervangen door het aluminium huis, deed alle vaart uit het plan verloren gaan. Als resultaat van deze herziening werden in 1945 slechts 9.300 noodwoningen opgetrokken en het duurde tot half 1946 voordat er werkelijk schot in de bouw kwam. Van half 1946 beconcurrerde de noodwoningbouw direct het programma voor de bouw van blijvende woningen, wat betreft arbeid en vele materialen. Daardoor kan, aldus genoemd blad, worden gezegd, dat het land is toegerust met tienduizenden noodwoningen, die even goed blijvende woningen hadden kunnen zijn.

Het tweede hoofdstuk van de noodwoningengeschiedenis zal beginnen over 15 à 20 jaar, wanneer het afbreken van deze woningen ter sprake zal komen. De binnen-architectuur van de huizen is goed, hun constructie is veel beter dan nodig is voor een tijd van tien jaar en hun initiale kosten waren veel te hoog om hun afbraak over tien jaar te rechtvaardigen. Anderzijds zijn zij van aesthetisch oogpunt gezien een belediging voor het oog en het is, zo zegt het blad, moeilijk aan te nemen, dat de tijd en de ontwikkeling van tuinen daar veel aan zullen kunnen verbeteren. Niettemin blijft het waarschijnlijk, dat vele plaatselijke autoriteiten in bijv. 1970 het beter zullen vinden de stoppen van 1870 af te breken dan de „prefabs” van de veertiger jaren te herbouwen.

DOLLAROLIE IN SCANDINAVIE.

Niet alleen het sterlinggebied en Argentinië doen pogingen om dollars te besparen door verplaatsing hunner olie-aankopen, ook de Scandinavische landen, Zweden, Denemarken en Noorwegen, volgen sedert half 1949 deze politiek. Zoals onderstaand staafje doet zien, bestaan er plannen om het aandeel van de olie-invoer uit het dollargebied in de totale olie-import dezer landen, waar het olieverbruik per hoofd der bevolking tot het grootste van Europa behoort, drastisch te verlagen.

Olie-invoer uit het dollargebied in pCt van de totale invoer.

	Zweden	Denemarken	Noorwegen
Vóór de oorlog	71	6	35
1947	64	56	36
1948	62	58	31
1949/50 ¹⁾	39	41	26 ²⁾
1950/51 ¹⁾	38	25	33 ²⁾

¹⁾ Raming van de E.C.A. voor jaren, eindigend op 30 Juni.
²⁾ Dit percentage werd samengesteld vóór het kortgeleden genomen besluit bekend was om de dollarolie-invoer in 1950 met 20 pCt te beperken.

De redenen voor deze politiek zijn, aldus „Petroleum Press Service” van deze maand, niet ver te zoeken. De totale goud- en dollarreserves dezer landen zijn nl. sedert 1945/46, gedurende welke jaren zij op een vrij hoog niveau lagen, aanzienlijk afgenomen. De mogelijkheden om dollars te verdienen zijn voor deze landen over het algemeen beperkt en het is alleszins begrijpelijk, dat zij een deel hunner olie-aankopen wensen te verplaatsen naar sterling- en francsgebieden.

Het initiatief voor deze verplaatsing is in ieder geval uitgegaan van de Scandinavische autoriteiten. De Britse Regering is niet zo enthousiast over deze verandering en zal haar niet aanmoedigen. Weliswaar zullen de hieruit voortvloeiende olie-aankopen uit het sterlinggebied de groothandel van de Britse maatschappijen ten goede komen, maar „owing to the dollar content of so-called sterling-oil” resulteren zij tevens in een extra en onwelkome afvloeiing van de schrale dollarreserves van het Verenigd Koninkrijk en het sterlinggebied, welke reserves de Britse autoriteiten op alle mogelijke manieren proberen in stand te houden en te vergroten.

DE ZUIDAFRIKAANSE GOUD- EN DEVIEZENRESERVES.

De Zuidafrikaanse Regering heeft een verzachting van de invoerbeperkende maatregelen aangekondigd, die met ingang van 1 Juli a.s. in werking zal treden. Interim-invoervergunningen zullen worden verstrekt voor aankoop van grondstoffen, voorraden en reserve-onderdelen uit landen met zachte valuta; de quota zullen worden verhoogd van 50 tot 80 pCt van de waarde der in het eerste halfjaar 1949 geïmporteerde goederen. Voorts is o.a. bepaald, dat importeurs, die hun benodigdheden niet in „soft currency”-landen kunnen verkrijgen hun toewijzingen kunnen omzetten in „hard currency”-vergunningen tot een bedrag van de helft van de „soft currency”-waarde.

Deze verzachting der invoerbeperkende maatregelen is een gevolg van de toeneming der goud- en deviezenreserves sedert de devaluatie. De goudreserves zijn nl. gestegen van ca £ 5 mln een half jaar geleden tot £ 61 mln; de sterlingreserves gedurende dezelfde periode van £ 15 mln tot £ 83 mln. Ongetwijfeld heeft, aldus „The Investors' Chronicle” van 29 April jl., de goudovereenkomst, welke met Engeland werd afgesloten, een rol gespeeld in het herstel der sterlingreserves, terwijl de devaluatie een algemene stijging van de uitvoerwaarde van goud en andere metalen heeft teweeggebracht. Volgens gegevens uit Johannesburg bedraagt de kapitaalstroom uit Engeland naar schatting £ 1 mln per week. Wat de dollarpositie betreft, merkte Mr Havenga, de Zuidafrikaanse Minister van Financiën, onlangs op, dat de devaluatie de invoer heeft beperkt en dat een aanzienlijke repatriëring van kapitaal uit de Verenigde Staten en Zwitserland plaatsvindt.

De deviezenpositie is, aldus Mr Havenga, nu zo sterk, dat „any new inflow of capital would be available to meet the position next year”. Met het oog hierop is het, zo zegt „The Investors' Chronicle”, duidelijk, dat de Zuidafrikaanse Regering niet langer een directe behoefte heeft om zich opnieuw tot de Londense kapitaalmarkt te wenden. Weliswaar zullen de ruimere invoervergunningen en de grote bedragen, die Zuid-Afrika nodig heeft voor de financiering van de ontwikkeling van het Oranje Vrijstaat-goudveld een grote hap uit de bestaande reserves nemen, maar Zuid-Afrika kan zich nu de weelde veroorloven te wachten en het gunstigste moment te kiezen voor het uitgeven van een nieuwe buitenlandse lening.

ONTVANGEN BOEKEN.

De verspreiding van de bevolking in Nederland. IA: tekst, 112 blz.; IB: 22 cartogrammen en grafieken. Publicatie no. 3 van de Rijksdienst voor het Nationale Plan. Staatsdrukkerij en Uitgeverijbedrijf. Ingen.

Sociale en economische bodemkunde door Prof. Dr C. H. Edelman. N.V. Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij, Amsterdam, October 1949. 149 blz., ingen. f 5,50.

Nederlandsche Reedersvereniging. Verslag over 1948. 203 blz., ingen.

Naar de harde gulden door Mr W. Wentholt. Buijten & Schipperheijn, Amsterdam 1949. 102 blz., ingen.

Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw 1949. Moorman's Periodieke Pers, Den Haag. 360 blz., gebonden.

Bankpolitiek door Prof. Dr G. M. Verrijn Stuart. Geld, crediet en bankwezen, deel II, zesde druk. N.V. Uitgeversmaatschappij v/h G. Delwel, 's-Gravenhage 1949. 480 blz., geb.

Vestigingstendenzen van de Nederlandse nijverheid op grond van de beroepstelling van 1930, deel I, door Dr J. Winsemius. Uitgave van de Rijksdienst voor het Nationale Plan. Publicatie no. 2. Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf, 's-Gravenhage 1949. 220 blz., geb.

Theoretische bedrijfseconomie I door Prof. Dr J. L. Meij Jr. Leerboek der bedrijfseconomie, deel I, zesde druk. N.V. Uitg.-Mij. v/h G. Delwel, 's-Gravenhage 1949. 271 blz., geb.

Theoretische bedrijfseconomie II door Prof. Dr. J. L. Meij Jr en Drs P. M. M. H. Snel. Leerboek der bedrijfseconomie, deel II, derde druk. N.V. Uitgevers-Maatschappij v/h G. Delwel, 's-Gravenhage 1949. 457 blz., geb.

Inflationary and deflationary tendencies, 1946—1948. Publicatie van de United Nations. Verkrijgbaar bij N.V. Martinus Nijhoff, Lange Voorhout 9, 's-Gravenhage. 52 blz., 1,60 Zwitserse francs, ingen.

Stad en land in Nederland en het probleem der industrialisatie. Een sociografische studie, door Dr W. H. Vermooten. Uitgeverij H. J. Paris, Amsterdam 1949, 56 blz., ingen. f 1,90.

Die Bergwirtschaft der Erde. Bodenschätze, Bergbau und Mineralienversorgung der einzelnen Länder; Vierte, umgearbeitete Auflage door Ferdinand Friedensburg. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1949, Importeurs Meulenhoff en Co N.V., Amsterdam. 574 blz., geb. 55,70.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De geldmarkt.

De geldmarkt was gedurende de afgelopen week wederom vrij ruim. In Mei vervalt er vrij veel schatkistpapier (nl. ca f 500 mln) en vooral in dit gedeelte van de maand wordt uit deze lening hoofde de liquiditeit der banken voortdurend versterkt. Een terugstroming van bankbiljetten uit het verkeer — de bankbiljettencirculatie daalde met niet minder dan f 50 mln — versterkte deze tendentie gedurende de verslagweek nog extra. Een groot gedeelte dezer middelen werd echter waarschijnlijk gebruikt voor het afnemen van nieuw papier bij de Agent van het Ministerie van Financiën. Zelfs werd vermoedelijk voor dit doel het tegoed der banken bij de circulatiebank aangesproken; het daalde met f 20 mln.

In verband met groter aanbod van callgeld, werd de callgeldrente met ingang van Donderdag 11 Mei verlaagd van $1\frac{1}{2}$ pCt tot 1 pCt; tegen het einde van de week kon zelfs op dit niveau niet alle aanbod worden opgenomen.

De marktdiscounto's bleven vrijwel onveranderd en vertoonden de voor ruime geldmarkten karakteristieke staffeling. De biedprijzen van de makelaars voor de verschillende termijnen waren: 1 maandspapier $1\frac{1}{2}$ pCt, 2 maandspapier $1\frac{5}{16}$ pCt, 3 maandspapier $1\frac{3}{8}$ pCt, 4 maanden en langer $1\frac{7}{16}$ pCt.

De kapitaalmarkt.

Het aandelenkoersniveau onderging, zoals uit de indexcijfers van onderstaand staatje blijkt, gedurende de verslagweek per saldo slechts weinig verandering.

Op sommige dagen meende men aanbod in Indonesische fondsen te constateren, voor rekening van buitenlandse houders. Het is bekend, dat hier te lande reeds sinds decennia belangrijke effectendepôts worden aangehouden door buitenlandse beleggers, o.a. Fransen. Dat hieruit thans Indonesische fondsen worden verkocht zou, naar verluidt, zijn toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de Indonesische fondsen qua beleggingskwaliteit momenteel worden ingedeeld in een lagere klasse. Op grond hiervan worden zij blijkbaar verwijderd uit sommige beleggingsportefeuilles, waarin de eigenaar slechts 1 A fondsen wensen op te nemen.

IJzer en staal staan thans allerwege in het centrum van de belangstelling. De tendentie tot aaneensluiting der producenten, zowel d.m.v. internationale kartellering als de van Frans-Duitse zijde voorgestelde internationale

controle, mag waarschijnlijk wel opgevat worden als een aanwijzing voor slechter wordende afzetmogelijkheden in deze branche. Deze laatste zijn ongunstig voor de ijzer- en staalproducenten, echter gunstig voor de metaalverwerkende bedrijven. Welke invloed deze ontwikkeling op de positie der Nederlandse ijzer- en staalproducerende en -verwerkende bedrijven zal uitoefenen, moet nog worden afgewacht.

	5 Mei 1950	12 Mei 1950
Aand. indexcijfers		
Algemeen	145,4	146,6
Industrie	208,8	211,1
Scheepvaart	141,9	141,5
Banken	122,3	123,3
Indon. aandelen	51,7	51,7
Aandelen		
A. K.U.	166 $\frac{1}{2}$	170 $\frac{1}{2}$
Philips	223 $\frac{1}{2}$	227
Unilever	203 $\frac{1}{2}$	206 $\frac{1}{2}$
H.A.L.	150 $\frac{1}{2}$	153 $\frac{1}{2}$
Amsterdam Rubber	123 $\frac{1}{2}$	122 $\frac{1}{2}$
H.V.A.	117 $\frac{1}{2}$	116 $\frac{1}{2}$
Kon. Petroleum	275	285

Staatsobligaties

2 $\frac{1}{2}$ pCt N.W.S.	81	81
3—3 $\frac{1}{2}$ pCt 1947	98 $\frac{9}{16}$	98 $\frac{11}{16}$
3 pCt Invest. certif.	99 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{9}{16}$
3 pCt Dollarlening	98 $\frac{5}{8}$	98 $\frac{1}{2}$

DE BELGISCHE GELD- EN KAPITAALMARKT IN APRIL 1950.

Geldmarkt.

Het lijkt niet eenvoudig uit de evolutie van de geldmarkt in de loop van de maand April een algemene tendentie af te leiden. De geldoverdrachten, die gepaard gingen met de intekeningen op de derde tranche van de Lening tot Wederopbouw, kwamen inderdaad het normale verloop verstoren. Toch kon worden vastgesteld, dat de vraag sterker bleef dan het aanbod. Het grote aantal nieuwe emissies, dat in de jongste maanden voor rekening van de Overheid werd geplaatst, blijkt de hoofdoorzaak te zijn van de aanzienlijke inkrimping van het aanbod sedert October 1949. Ingevolge de krapheid van de daggeldmarkt worden o.a. de parastatale instellingen, die op de discountmarkt verschijnen, er toe genoopt een deel van hun werkmiddelen te zoeken bij de Nationale Bank. Daar anderdeels de Schatkist het evenmin ruim schijnt te hebben, liepen de voorschotten van de circulatiebank aan de Staat en de parastatale instellingen verder op tot 8.859 mln frs.

Op de vrije goudmarkt hield de koersdaling van de gouden stukken aan. Toch doet het goud nog een aanzienlijk agio op de officiële pariteit. Het goud in staven wordt hiër te Brussel verhandeld tegen ongeveer \$ 41,67 per ons fijn, hetgeen een agio betekent van 19,06 pCt op de officiële pariteit. De huidige koers van de soevereign komt overeen met \$ 47,78 per ons fijn of een agio van 36,5 pCt.

TABEL I.

Vrije, niet officiële goud- en deviezenmarkt te Brussel.
(Noteringen in Belgische francs)

	Officiële pariteit	Koers op		
		22-9-'49	31-3-'50	28-4-'50
Gouden pond	411,98	662,-	590	562,50
Pap. dollar	50,-	50,25	50 $\frac{7}{8}$	50,75
Fr. frank (100)	14,29	12,85	14,70	14,20
Zw. frank	11,43	11,85	12,10	11,75
Pap. pond	140,-	132,-	122,-	124
Gulden	13,16	11,75	12,10	12,70
Duitse mark	11,90	7,60	9,65	9,65

Kapitaalmarkt.

Op de emissie markt ging de nieuwe Lening tot Wederopbouw (zie „E.-S.B.” van 26 April) vlot van de hand. Het ziet er naar uit, dat de Overheid van harentwegen het inzicht heeft de markt enigszins op adem te laten komen na de aanzienlijke afronsting van de jongste maanden. Een paar hoogovenbedrijven en een koloniale onderneming hebben zopas medegedeeld, dat het in hun bedoeling ligt binnen een paar maanden tot een kapitaalvergroting door publieke uitgifte van nieuwe aandelen over te gaan.

Op de markt van uitstaande leningen zetten de staatsrenten hun langzaam stijgende beweging verder. De schatkistcertificaten en de kasbons van de parastatale instellingen waren iets vaster dan vorige maand. Het renteschema van de obligatiemarkt kwam dientengevolge op nieuw ietwat naar omlaag.

Netto-rendementen van de voornaamste obligatietypes ¹⁾.

Obligatietype	Looptijd	Aug. 1948	Dec. 1949	April 1950
Schatkistcertificaten	3 à 10 j.	4,83	4,64	4,68
Kasbons steden	3 à 10 j.	5,07	4,79	4,85
Staatsrenten	meer dan 30 j.	4,73	4,49	4,42
Industriële obligaties	12 à 15 j.	6,06	5,31	5,21

¹⁾ Er werd rekening gehouden met eventuele terugbetalingspremiën op de vervaldag.

De gemiddelde dagelijkse omzet op de aandelenbeurs bedroeg in April 39,7 mln frs tegenover 35 mln frs in Maart en 40,9 mln frs in Februari. Ook het koerspeil kende aanvankelijk een bevredigend verloop. Tegen het maandeinde aan werd de tendentie nochtans heel wat zwakker. Per einde maand lag het gemiddeld koerspeil toch ruim 2 pCt hoger dan verleden maand. Ten aanzien van het besluit tot Kamercntbinding blijkt de beurs, in het vooruitzicht van de nieuwe verkiezingen een eerder afwachtende houding aan te nemen. In elk geval hebben de verhoogde dividenduitkeringen over het afgelopen boekjaar en de verbetering van de algemene conjunctuurstand tot hertoe nog maar weinig invloed uitgeoefend op het koerspeil van de aandelen. Niette in toegevoegd op het koerspeil van de aandelen (netto coupon op koers) van 76 courant verhandelbare fondsen, dat door de N.V. Kredietbank wordt berekend, verder tot 4,03 pCt:

Koerspeil op de aandelenbeurs te Brussel.

(indices basis 1936-'38 = 100)

	31-12-'48	31-12-'49	28-4-'50
Industriële aandelen	144	169	177
Openbare nutsbedrijven	93	142	156
Financiële instellingen	92	117	130
Koloniale aandelen	225	233	256
Gemiddeld koerspeil	149	174	185

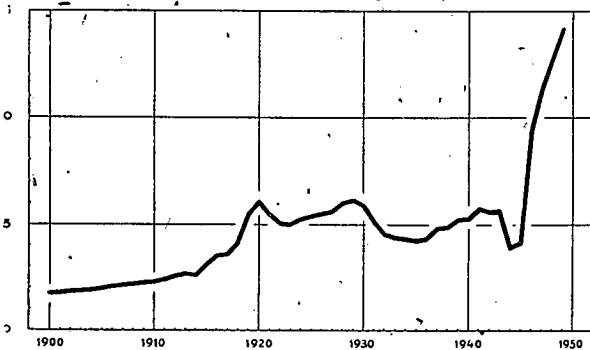
Brussel.

V. VAN ROMPUY.

GRAFIEKEN.

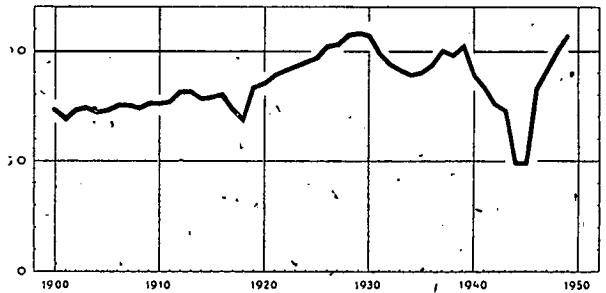
Het nationale inkomen van Nederland, 1900—1948.

Nominaal (in miljarden gulden).

Bron: Statistische en Econometrische Onderzoekingen van het C.B.S.

Reëel per hoofd der bevolking (1925/1934 = 100).

Bron: Statistische en Econometrische Onderzoekingen van het C.B.S.

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 15 Mei 1950.

Activa.		
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f —) Bijbank " —) Agentsch. " 900,—)	900,— ¹⁾
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art 15, onder 4 ^e , van de Bankwet 1948)		—
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		1.350.000.000,—
Voorschotten in rek. crt. op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f 135.106.225,47) Bijbank " 780.919,19) Agentsch. " 4.754.163,01)	
Op effecten enz.	f 140.641.307,67	
Op goederen en celen	" 140.287.317,32 ²⁾ " 353.990,35	140.641.307,67 ³⁾
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948)		—
Boekvoering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947		1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal:		
Gouden munt en gouden muntmateriaal	f 871.351.652,73	
Zilveren munt enz.	" 12.630.164,70	883.981.817,43
Papier op het buitenland	f 71.716.439,41	
Tegoed bij correspondenten in het buitenland	" 912.693.216,89	
Buitenlandse betaal-middelen	" 1.068.501,69	985.478.157,99
Vorderingen in guldens op vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen		395.983.322,—
Belegging van kapitaal, reserves, pensioenfonds en voorzieningsfondsen		132.995.413,96
Gebouwen en inventaris		1.500.000,—
Diverse rekeningen		307.171.655,70
		f 5.697.752.574,75
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefondsen	" 18.418.854,74	
Bijzondere reserves	" 69.951.000,39	
Pensioenfonds	" 24.471.228,14	
Voorzieningsfondsen personeel in tijdelijke dienst	" 1.502.725,68	
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	" 64.351.435,—	
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)	" 2.898.359.485,—	
Bankassigaties in omloop	" 41.138,97	
Rekening courant saldo's:		
's Rijks Schatkist	f 447.466.454,78	
's Rijks Schatkist bijzondere rekening	" 762.204.736,08	
Geblokkeerde saldo's	" 1.799.283,04	
Saldo's van banken in Nederland	" 41.248.255,21	
Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	" 482.404.485,55	
Andere vrije saldo's	" 447.443.742,81	2.182.566.957,47
Crediteuren in vreemde geldsoort	" 30.655.281,23	
Diverse rekeningen	" 387.434.468,13	
		f 5.697.752.574,75

¹⁾ Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen f —

²⁾ Waarvan aan Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) " 34.259.225,—

Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten " 138.521.604,—

DE JAVASCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal goud	Vorderingen in vreemd courant betaalbaar	Zilveren tekennunt en pasmunt	Disconto's en voorschotten op onderpand betaalbaar in eigen courant	Voorschotten aan de Regering v. d. Rep. der V.S.I.
31 Mrt '47	674.695	57.795	14.689	85.402	255.201
12 April '50	674.695	43.300	14.769	91.156	1.879.513
19 April '50	674.695	47.066	14.730	88.974	2.058.670
26 April '50	674.695	42.788	14.701	91.049	2.261.981

Data	Bankbiljetten in omloop		Rekening courant saldi		
	Oude uitgifte	Nieuwe uitgifte	Van de Regering van de Rep. der V.S.I.	Bizond. rekening inzake de E.C.A. hulp	Van anderen
31 Mrt '47	453.816	—	—	—	503.718
12 April '50	718.684	488.766	—	—	1.271.303
19 April '50	281.804	1.216.579	—	—	1.146.264
26 April '50	274.403	1.352.762	—	—	1.190.163

Muntbiljettencirculatie per 31 Maart 1947 f 646.830.979.
 Muntbiljettencirculatie per 12 April 1950 f 1.008.140.889,75
 Muntbiljettencirculatie per 19 April 1950 f 773.904.020,25
 Muntbiljettencirculatie per 26 April 1950 f 659.498.597,—

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaalvoorraad	Govt debts and Govt securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulatie	Biljetten in Banking Dept.	Gouden en Zilveren munten
25 Dec. '46	0,2	1.449,1	1.450	1.428,2	22,1	1,5
26 Apr. '50	0,4	1.299,3	1.300	1.277,7	22,6	5,8
3 Mei '50	0,4	1.299,4	1.300	1.280,3	20,0	6,9
10 Mei '50	0,4	1.299,3	1.300	1.283,8	16,6	6,1

Data	Govt securities	Other securities		Deposits			
		Disc. and advances	Securities	Totaal	Public accounts	H.M. Treasury Special account	Banken
25 Dec. '46	311,8	13,6	15,8	346,5	10,3	—	278,9
26 Apr. '50	501,0	22,0	23,4	562,0	13,9	169,8	288,8
3 Mei '50	500,2	21,8	33,8	563,9	18,4	178,8	278,0
10 Mei '50	520,4	15,5	29,6	570,4	23,6	178,8	275,2

INDEXCIJFERS VAN GROOTHANDELSPRIJZEN IN NEDERLAND ¹⁾ ²⁾.

	Juli '38-Juni '39 = 100	1947	1948	1949	Dec. 1949	Jan. 1950	Febr. 1950
Voedingsmiddelen:							
plantaardige		230	228	231	245	250	265
dierlijke		199	233	253	290	294	296
totaal		214	231	243	270	275	282
Grondstoffen:							
houtw. buitenlands		631	567	529	517	547	547
chem. producten		342	376	383	357	357	357
textielwaren		284	283	290	309	314	320
leder		243	304	553	725	732	689
metaalwaren		294	306	311	298	299	292
papierwaren		474	524	388	392	430	441
hulpstoffen		201	216	264	265	283	283
totaal		328	342	370	372	384	381
Afgewerkte producten:							
glas, aardewerk enz.		256	269	282	290	291	293
houtwaren		390	382	375	371	376	376
chem. producten		318	325	362	376	377	379
textielwaren		344	360	382	418	421	433
lederwaren		321	330	376	404	409	410
papierwaren		303	347	355	342	342	349
gefabr. voed. midd.		223	225	235	236	236	237
metaalwaren		263	270	273	274	276	279
totaal		276	283	297	304	305	309
Algem. Indexcijfer		271	281	296	306	310	313

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin van 'het C.B.S.“; gecorrigeerde gegevens zijn cursief gedrukt.

²⁾ De wegingscoëfficiënten zijn vastgesteld overeenkomstig de verhoudingen in 1941.

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Buitent. wissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in omloop	Andere credieten
31 Dec. 1946	4.949,9	158,0	238,7	52,7	4.690,7	1.163,7
15 April 1950	6.247,0	284,0	88,9	41,3	4.148,7	2.147,0
22 April 1950	6.236,2	298,1	89,2	41,3	4.129,7	2.161,8
29 April 1950	6.243,2	296,3	88,9	41,3	4.266,9	2.033,-

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE DRIE NEDERLANDSE GROTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen guldens)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en Ned. Handel-Mij.	
	28 Febr. 1950	31 Mrt 1950	28 Febr. 1950	31 Mrt 1950
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleningen	64	58	77	71
Ned. schatkistpapier	2166	2149	2773	2738
	2230	2207	2850	2809
Ander overheidspapier	39	41	97	92
Wissels	17	17	23	20
Bankiers in binnen- en buitenland	111	96	145	131
Prolong. en voorsch. tegen effecten	42	46	54	57
	209	200	319	300
Debiteuren	531	555	632	661
Effecten en syndicaten	19	19	25	26
Deelnemingen (incl. voorschotten)	19	20	30	30
	569	594	687	717
Gebouwen	7	7	13	13
Diverse rekeningen	—	—	—	—
Belegde bestemmingsreserven	1	1	1	1
	3016	3009	3870	3840
Passiva:				
Crediteuren	2402	2406	3011	3012
Wissels	4	6	4	6
Deposito's op termijn	282	281	399	397
Kassiers en genomen daggeld	1	14	3	15
Diverse rekeningen	88	62	141	98
Bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2778	2770	3559	3529
Aandelenkapitaal	160	160	211	211
Reserve	78	79	100	100
	3016	3009	3870	3840

INLEGGINGEN EN TERUGBETALINGEN BIJ DE SPAARBANKEN IN NEDERLAND ¹⁾.

(in miljoenen guldens)

Maand	Inleggingen			Terugbetalingen			Saldo
	R.P.S.	Part.	Totaal	R.P.S.	Part.	Totaal	
Tot. '46	246,4	295,1	541,5	544,5	377,1	921,6	-380,1
Tot. '47	253,7	307,5	561,2	316,2	285,7	601,9	-40,7
Tot. '48	252,7	345,8	598,5	351,3	361,1	712,4	-113,9
Tot. '49	288,3	401,2	689,5	322,7	359,5	682,2	+7,3
Jan. '49	24,4	38,7	63,1	24,0	29,6	53,6	+9,5
Febr. '49	24,3	33,8	58,1	23,1	26,1	49,2	+8,9
Mrt '49	24,4	34,4	58,8	28,2	31,8	60,0	+1,2
Apr. '49	19,3	27,0	46,3	25,9	29,6	55,5	+9,2
Mei '49	23,0	35,4	58,4	27,5	32,2	59,7	+1,3
Juni '49	22,9	33,4	56,3	28,5	32,2	60,7	+4,4
Juli '49	25,3	33,1	58,4	28,4	30,5	58,9	+0,5
Aug. '49	27,6	35,7	63,3	24,7	26,9	51,6	+11,7
Sept. '49	24,2	31,6	55,8	28,2	30,2	58,4	+2,6
Oct. '49	22,4	31,1	53,5	29,4	31,4	60,8	+7,3
Nov. '49	21,8	34,4	56,2	28,3	30,3	58,6	+2,4
Dec. '49	28,7	32,6	61,3	26,5	28,7	55,2	+6,1
Jan. '50	32,22	48,46	80,68	25,62	33,05	58,67	+22,01
Febr. '50	29,57	39,62	69,19	22,96	27,75	50,71	+18,48
Mrt '50	26,84	33,82	60,66	31,73	31,80	63,53	-3,07

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.“.

²⁾ Voorlopige gegevens.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	29 April 1950	22 April 1950
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederl. Bank N.V.	f 519.814.714,04	f 534.151.429,16
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	„ 11.503.560,19	„ 4.546.634,92
Kasvorderingen wegens creditverstreking aan het buitenland	—	—
Daggeldlening tegen onderpand	—	—
Saldo der postrekeningen van Rijkscomptabelen	„ 328.908.212,47	„ 308.875.239,49
Voorschotten op ultimo Maart 1950 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	—	—
Vordering in rek. courant op: V.S. Indonesië	„ 53.455.002,15	„ 53.455.002,15
Suriname	„ 29.546.235,06	„ 28.953.378,06
Ned. Antillen	—	—
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	—	—
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	—	—
Andere staatsbedrijven en instellingen	„ 476.383.107,50	„ 477.915.285,17
Verplichtingen		
Voorschot, door De Nederl. Bank N.V., verstrekt	—	—
Voorschot, door De Nederlandsche Bank N.V. in rekening courant verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 2050.302.100,—	„ 2050.202.300,—
Schatkistpromessen bij De Nederlandsche Bank N.V. ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 1350.000.000,—	„ 1350.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop (rechtstreeks bij De Nederl. Bank N.V. is geplaatst nihil) f 5.702,5 mln. w.o. garantie Bretton Woods f 1.245 mln	„ 4457.500.000,—	„ 4458.500.000,—
Daggeldleningen	—	—
Muntbiljetten in omloop	„ 138.504.740,50	„ 136.911.585,—
Schuld op ultimo Maart 1950 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	„ 134.249.195,24	„ 134.249.195,24
Schuld in rek. courant aan: V.S. Indonesië	—	—
Suriname	—	—
Ned. Antillen	„ 17.624.402,04	„ 17.824.179,35
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	„ 2.437.870,05	„ 2.172.112,37
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	„ 325.693.818,12	„ 324.093.544,48
Andere staatsbedrijven	—	—
Schuld aan diverse instellingen in rekening met 's Rijks Schatkist	„ 1.585.965.503,27	„ 1.580.665.503,27

IN- EN UITVOER VAN NEDERLAND ¹⁾.

Maand	Invoer		Uitvoer		Saldo
	Gewicht in duizenden tonnen ²⁾	Waarde in miljoenen guldens	Gewicht in duizenden tonnen ²⁾	Waarde in miljoenen guldens	
Tot. '39	24.306	1.517	12.708	966	— 551
Tot. '46	11.764	2.145	3.919	785	— 1.360
Tot. '47	16.544	4.251	5.843	1.859	— 2.392
Tot. '48	19.101	4.919	7.357	2.669	— 2.250 ¹⁾
Jan. '49	1.498	464	653	318	— 146
Febr. '49	1.269	401	644	245	— 156
Mrt. '49	1.632	476	728	283	— 193
Apr. '49	1.770	438	684	256	— 182
Mei '49	1.671	427	721	272	— 155
Juni '49	1.977	442	741	312	— 130
Juli '49	1.750	410	654	284	— 126
Aug. '49	1.850	390	687	296	— 94
Sept. '49	1.826	407	952	318	— 89
Oct. '49	1.743	435	1.218	378	— 57
Nov. '49	1.616	452	1.196	399	— 53
Dec. '49	2.005	554	1.156	433	— 121
Jan. '50	1.998	581	882	395	— 186
Febr. '50		521		313	— 208

¹⁾ Bron: „Centraal Bureau voor de Statistiek”.
Exclusief pakketpost, diamant, gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

²⁾ Bruto-gewicht; van 1948 af netto-gewicht.

Groothandel

DEZE WEEK:

Is onze exportbevordering
doelmatig?

- ★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes en aanbiedingen van binnen- en buitenland.
- Plaats voor export een aanbieding in de rubriek TRADE OPENINGS.

Abonnementsprijs f 15.— per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

The Statist

ESTABLISHED 1878

An Independent Journal of Finance
and Trade

★

OBJECTIVE APPRAISALS
CONSIDERED JUDGMENT
IMPARTIAL OPINION

★

Contains most complete range of
British economic and financial statisti-
cs published in any weekly journal

★

World wide circulation

★

Annual subscription rate: (post free-
to include all supplements) £ 3:2:6
(fl 33,40).

A Special Supplement on Economic Con-
ditions in The Netherlands was published
on January 31 1948. A limited number
of this Supplement remain for sale.

LONDON: 51 CANNON STREET, E.C. 4

Ook voor Beschikbare Krachten is een annonce in „Economisch-Statistische Berichten” de aangewezen weg. Annonces, waarvan de tekst 's Maandags in ons bezit is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het nummer van dezelfde week worden opgenomen.

◆ Vacatures ◆

De Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel roepen op sollicitanten naar de betrekking van

Adjunct-commies ter Provinciale Griffie,

werkzaam te stellen op de 2e afdeling (Gemeentecomptabiliteit).

Jaarwedde f 2.400 tot 3.600 met 4 één-jaarlijkse verhogingen ad f 180.— en 4 ad f 120.—.

Vereiste: Diploma Gemeente-Administratie.

Sollicitatiestukken in te zenden binnen veertien dagen na verschijning van dit blad. Persoonlijk bezoek alleen na oproeping.

GEMEENTE ROTTERDAM

Bij de Secretarie-afdeling Bedrijven is te vervullen de functie van sous-chef.

Benoeming geschiedt in de rang van

hoofdcommies c.q. referendaris.

De te benoemen functionaris moet zowel in administratief-rechtelijk als in economisch opzicht zodanig theoretisch en praktisch zijn gevormd, dat hij zich in korte tijd vertrouwd kan maken met de vraagstukken rakend het beheer der gemeentebedrijven. Voorts dient hij over een goede stijl te beschikken. Candidaten met een academische opleiding genieten de voorkeur.

Salarisgrenzen:

hoofdcommies f 4800.-	- f 6000.-	}	vermeerderd
referendaris f 6000.-	- f 7500.-		

Soll. op zegel te richten tot B. en W. en in te zenden aan het Bur. Personeelvoorz., kamer 331, Raadhuis, binnen 14 dagen na deze oproep onder No. 81.

◆ Beschikbare krachten ◆

ALL-ROUND ZAKENMAN,

begin 40, jarenlang werkzaam in leidende positie,

wil eventueel veranderen

indien gelegenheid wordt geboden op ruimer schaal initiatief en werklust te ontplooiën. Prima binnen- en buitenlandse referenties.

Br. onder no. ESB 1746, bur. v. d. blad, Postbus 42, Schiedam.

JONGEMAN

23 jaar, v. g. h., gymn. opleiding, praktische en theoretische tekstielkennis, in bezit van rijbewijs, mod. talen beheersend, zoekt een hem passende werkkring.

Br. onder no. ESB 1742, bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

◆ Diversen ◆

TE KOOP:

Economisch-Statistische Berichten

per halfjaar ingebonden. Tijdvak 1 Januari 1916—1 Januari 1923, alsmede: niet ingebonden jaargangen 1923 tot en met 1928.

Te bevragen: N.V. Nederlandsch Administratie- en Trustkantoor, Herengracht 472, Amsterdam.

Wegens ziekte, v. part. Ford 1949, 6-cyl., 2-deurs, marroonrood, gel. 28000 km, met benzinekachel 'en spot-light. Koekkoek, 's-Gravenmoer (N.-Br.), Tel. 3.

Van part.: Skoda '47, licht-grijs, 2-deurs, of Austin 10, 1947, blauw/zwart, 4-deurs, beide in prima staat. A. F. v. d. Pavoordt, Oude Gracht 201, Utrecht, Tel. 15439.

Door importeur aangeb.: Alvis 14, 1948, drophead-coupé (cabriolet), lichtgroen, beige kap, donkergroene lederen bekleding, 35.000 km gelopen, alleen door eigenaar persoonlijk zeer oordeelkundig bereiden, uitmuntend onderhouden door part. chauffeur, gega-randeerd zonder enige gebreken. De Nederl. Motoren Mij., Waalhaven O.Z. 1, Rotterdam.

Adverteer in deze
rubriek

AMSTERDAMSCH E BANK N.V. - INCASSO-BANK N.V.

MAANDSTAAT PER 30 APRIL 1950

ACTIEF

Kas, Kassiers en Daggeldingen f	23.994.220,13
Nederlands schatkistpapier „	724.898.200,—
Andar over-heidspapier „	34.856.000,—
Wissels „	21.264.596,21
Bankiers in binnen- en buitenl. „	38.149.853,79
Effecten en syndicaten „	9.532.224,52
Prolongatiën en voorschotten tegen Effecten „	25.509.402,67
Debiteuren „	296.798.710,73
Deelnemingen „	7.419.572,19
Gebouwen „	4.000.000,—
	f 1.186.422.780,24

PASSIEF

Kapitaal f	70.010.000,—
Reserve „	34.500.000,—
Bouwreserve „	4.000.000,—
Deposito's op termijn „	94.590.850,52
Crediteuren „	952.823.944,35
Door derden geaccepteerd „	1.755.683,—
Diverse rekeningen „	28.742.302,37
	f 1.186.422.780,24

Economisch - Statistische Berichten

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.
Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie, 14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar; voor België/Luxemburg f 28,— per jaar, te voldoen door storting van de tegeerwaarde in Belgische francs bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische postgirorekening no 260.34.
Uniegebieden en Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het halenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.